Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

לאדזשער פאלקסבלאט

№ 285	Łódź Sroda, 9 grudnia 1931 r.	נייגטער יאהרגאנג	לאדז, מיטוואך, כ"ט כסלו תרצ"ב	№ 285

Adres Redakcij i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71 אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל.

היינט אלגעמיינע פאלקסציילונג אין פוילן

דער היינטיגער טאג דארף געבען א געגוי בילד פון ווירטשאפטליכען, קולטורעלען און נאציאנאלען מצב אין לאנד.

די ציפערן פון דער היינטיגער פאלקסציילונג וועלען בעשטימען די פאליטיק פון דער מלוכה אויף יאהרען פאראויס.

א בעוואוסטזיניגע בעציהונג צו דער פאלקסציילונג איז דער בירגערליכער חוב פון יעדען איינוואוינער פון לאנד.

יעדער איינציגער דארף היינט זיין גרייט אויפצונעהמען די קאמיסארען פון דער פאלקסציילונג.

יעדער איינער דארף זיין גרייט צו געבען ענטפערן אויף די פראגען פון די ציילונגס-פאר-מולארען, און די ענטפערן דארפען זיין גענויע און ענטשפרעכען דעם אמת.

זאל קיינער נישט מורא האבען צו זאגען דעם פולען אמת אויף די פראגען פון דער פאלקסציילונג: די ענטפערן ווערען לויט'ן געזעץ געהאלטען אין פולער געהיימניש און עס דראהט נישט פאר קיין שום ידיעה קיין שום קאנסעקווענצען.

פאר'ן יודישען בירגער איז דער היינטיגער טאג א טאג פון נאציאנאלען עקזאמען. די נאציאנאליטעט פון יעדען איינוואוינער וועט בעשטימט ווערען לויט דער מוטער-שפראך, וואס ער וועט אנגעבען.

ווער עס וויל פיגורירען אלס יוד, ווער עס וויל נישט, אז די יודען אין פוילען זאלען בעהאנדעלט ווערען אלס קליין הייפעל מענשען, וועמענס אינטערעסען מען קאן איגנארירען, ווער עס וויל נישט, אז די יודען זאלען בעהאנדעלט ווערען בלויז אלס רעליגיעזע געמיינשאפט, נאר אלס נאציאנאלע קערפערשאפט. ווער עס וויל ערפילען זיין חוב לגבי דעם יודישען פאלק, דער וועט אנגעבען יודיש אלס זיין מוטערשפראך.

אויף דער פראגע: וואס איז אייער מוטער-שפראך, ענטפערט איהר איינציג און אויסשליסליך: יודיש!

נייע אנטי-יודישע עקסצעסען

זענען פארגעקומען אין דער ווינער אוניווערזיטעט

12 יודישע סטודענטען זענען פערוואונדעט געווארען

וויען, 8. (פאט). נעכטען האבען זיך ווידער איבערגעחזרט די אנטי-יודישע עקסצעסען אויפ'ן ווינער אוניווערזיטעט. די נאציאנאליסטישע סטודענטען האבען נעכטען פערטיילט אויפרופען אין וועלכע זיי האבען פערלאנגט איינצופיהרען „נומערוס קלאוזוס", א גרופע נאציאנאליסטישע סטודענטען האבען זיך אריינגעריסען אין זאל, וואו ס'איז פאר-געקומען די לעקציע פון פראפעסאר וועס און מיט אויסגעשרייען „נידער מיט די יודען" האבען זיי אנגעהויבען ארויסצוווארפען פון זאל די יודישע סטודענטען און סטודענטקעס.

אין קארידאר האבען זיך די נאציאנאליסטען אויסגעשטעלט אין צוויי רייהען און מיט שטעקענס געשלאגען די סטודענטען וואס זענען ארויסגעווארפען געווארען פון זאל.

12 סטודענטען זענען פערוואונדעט געווארען.

אין די אוואנטורעס האבען אויך אנטיילגענומען סטודענטען פון אנדער עהויך-שולען און גימנאזיא-לע יוגענד. כדי צו פערהיטען פון ווייטערדיגע אוואנטורעס ווערט דער אוניווערזיטעטס-בנין שטארק בעוואכט פון פאליציי.

אפקלאנגען פון די סטודענטען-געשעהענישען

ענדעקעס ווילען נישט זיצען צוזאמען מיט די יודען

לעמבערג, 8. (טעלעפאניש). אין צוזאמען-האנג מיט די געשעהענישען וואס זענען פארגעקומען שבת אויף די לעקציעס פון פראפעסאר באגוצקי אויפ'ן פאקולטעט פון יבשה-אינזשינעריי אין לעמבערגער פאליטעכניקום וואו די ענדעקישע סטודענ-טען האבען געפאדערט אז מען זאל אפטיילען דייערע טישלען פון די יודישע, האט דער רעקטאריאט אפ-געשטעלט אין זייערע רעכט 2 ענדעקישע סטודענטען — דעם פרעזעס פון „בראטניא פאמאץ" שובאלסקי, און זיין פערטרעטער שיקוש.

גלייכצייטיג האט דער רעקטאריאט ארויסגע-געבען א מעלדונג, אז דאס נישט בעזוכען די לעק-ציעס פון פראפ. בראטרא דראהט צו פערלירען א גאנץ יאהר.

ווי בעקאנט האבען די ענדעקישע סטודענטען בעשלאסען צו באיקאטירען דעם פראפעסאר בראַ-טרא, וועלכער איז ארויסגעטרעטען געגען די ענדע-קיש עססטודענטען און פערטיידיגט זייגע יודישע סטו-דענטען.

פוילישע סוחרים אין פויזען

רופען צו א באיקאט-אקציע געגען יודען

פויזען, 8. (טעלעפאניש).

אין „הויז פון פוילישען סוחר-טום" אין פויזען איז פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון די דעלעגא-טען פון אלע אינסטיטוציעס, וועלכע זענען אנגעשלא-סען אן פויזנער סוחרים-פעראיין.

צווישען אנדערען האט דער צוזאמענפאהר בע-האנדעלט די פראגע וועגען איינפיהרען אין לעבען די פרינציפען פון „סוואי דא סוועגא", נאך א לעבהאפ-טער דיסקוסיע זענען אנגענומען געווארען פאלגענדע בעשלוסען:

„דער קאמף וועגען דער ענטוויקלונג און געהע-ריגער בעדייטונג פון סוחרטום האט א כאראקטער פון דורכפיהרען נישט בלויז די וויכטיגע רעפאר-מען, פאר'ן האנדעל, נאר דארף בעוואוסטזיניג מא-כען די ברייטע קרייזען פון דער פוילישער געזעל-שאפט אין דער ריכטונג פון שטיצען די פויליש-קריסטליכע סוחרישע פאזיציעס. די ערהאבענסטע לאזונגען פון שטיצען דעם אייגענעם האנדעל וועלען ערשט דעמאלט בעקומען א רעאלען ווערט ווען די געזעלשאפט וועט איבערגעהן צו מעשים און דורך אנ'אקטיווער אונטערשטיצונג פון אייגענעם האנדעל וועט זי פערלייכטערן זיין ענטוויקלונג און די שטרע-בונג צו בעהערשען דעם האנדעל אין פוילען".

די רעזאלוציע רופט ווייטער די פוילישע סוחרים צו זיין טעטיג אין דאזיגען באיקאט-גייסט.

פערטשאדעט א יודישע פאמיליע אין ווארשא

ווארשא, 8. (טעלעפאניש). אויף שיווארי-סקא 3 זענען פערטשאדעט געווארען מיט ר'יך דריי פערזאן: די 36-יאהריגע רחל לייסטער, איהר 12-יעהריגע טאכטער העניע, א שילערין און די שכנטע סטאניסלאווא קאוואלסקא.

די ארויסגערופענע גיכע-הילף האט זיי אלעמען איבערגעלאזט אויפ'ן ארט אין א נישט-שווערען צושטאנד.

ווי ס'ווייזט זיך ארויס האט מען ביי די לייס-טער'ס שפעט איינגעהייצט דעם אויווען און איידער ס'האט זיך גוט אויסגעברענט האט מען פערמאכט דעם שיבער, דער רויך האט זיך אויף אזא אופן אויך אריינבעקומען אין דער וואוינונג פון דער שכנטע קאוואלסקא, דער צושטאנד פון די פערטשאדעטע איז א בעפרידיגענדע.

דערשאסען זיך אויף טויט

דער קאסיר פון קאלישער מאגיסטראט

קאליש, 8. (פאט). היינט 7 א זייגער האט זיך דערשאסען אויף טויט דער קאסיר פון קאלישער מאגיסטראט רישארד נוימאן.

ערב דער היטלער=רעגירונג

מלוכה=בעאמטע דראָהען מיט א שטרייק. — גענעראל גרענער קומענדיגער פרעמיער. — קאנצלער וועט ענטפערן היטלער'ן. — היטלער פאהרט קיין אונגארן און איטאליען

דער וויזיט פון מיניסטער זאלעסקי אין ענגלאנד

בערלין, 8 (ספ. טעל.) די פראָפעסיאָנעלע אָרגאַניזאַציעס פון די מלוכה-בעאמטע טרעט שאַרף אויס געגען דער געפּלאנטער נייער רעדוקציע פון די בעאמטע-פּענסיעס דראָהענדיג אפילו מיט א שטרייק.

צוליב דער פערשאַרפטער לאגע האָט מען אין די פּאָליטישע קרייזען זיך שוין היינט גערעכענט מיט ברינינגס-דעמיסיע, מ'רעדט גאנץ זיכער, אז די נאַציאָנאל-סאָציאַליסטען זאָלען אנטיילנעמען אין קומענדיגען קאַבינעט. אלס פרעמיער ווערט אנגערופען דער איצטיגער אינערן-מיניסטער גרענער וועלכער שטעהט לעצטענס אין אַנ'ענגען קאָנטאַקט מיט היטלערן.

די פאלקס-פּאַרטיי האָט אָנגענומען אַ בעשלוס זיך צו שטעלען צו אַ ריקזיכטסלאָזען אָפּאָזיציע צו דער ברינינג-רעגירונג.

בערלין, 8 (ספ. טעל.) מען שמועסט אין די פּאָליטישע קרייזען, אז דער קאנצלער ברינינג וועט ענטפערן אויף די לעצטע אינטערוויאוען אין דער אויסלענדישער פרעסע. דער פרעמיער וועט רעדען דורך ראדיא וועגען דער פּאָליטישער אוןווירטשאַפטליכער לאגע פון דייטשלאַנד, ברינינג זאָל ערקלערען, אז ער וועט נישט אנטיילנעמען אין קיין היטלער-רעגירונג.

ווינ, 8 (ספ. טעל.) היטלער האָט זיך געווענדעט צו דער עסטרייכישער רעגירונג וועגען א וויזע דורכצופאָהרען דורך דער עסטרייכישער טעריטאָריע.

היטלער האָט די וויזע בעקומען בתנאי, אז ער וועט זיך נישט אָפּשטעלען אין עסטרייך, היטלער פאָהרט קיין אונגארן און איטאליען.

ווארשאָ, 8 (טעלעפאָניש) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט איז נעכטען אַרויסגעפאָהרען קיין לאָנדאָן דער פּוילישער אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי אין בעגלייטונג פון דירעקטאָר שומלאַקאָווסקי. דער מיניסטער וועט בלייבען אין לאָנדאָן ביז שבת ד. 12-טען ד. ח.

דער פראָגראַם פון מיניסטער זאלעסקיס וויזיט אין לאָנדאָן איז שוין פעסטגעשטעלט. דאָנערשטאָג וועט דער מיניסטער אויפגענומען ווערען דורכ'ן אויסערן-מיניסטער סימאָן און געווו. אויסערן-מיניסטער לאָרד רידינג.

פרייטאָג וועט דער מיניסטער אויפגענומען ווערען דורכ'ן ענגלישען קעניג. דאָס איז דער אָפיציעלער פּראָגראַם.

אין זיינע געשפּרעכען וועט דער מיניסטער בעריהרען אַ שטעלונג וועגען די אַקטועלע פּאָליטישע פראַגען.

ווי דער קראַקאָווער „קוריער אילוסטראָוואַני" שרייבט וועט בעריהרט ווערען נישט נאָר די פראַגע פון דער פראַנצויזיש-ענגלישער פערשטענדיגונג, נאָר אויך די לעצטע געשעהענישען אין דייטשלאַנד ווי ס'האַלט פאַר א היטלער-רעגירונג. די דערמאָנ-

היטלער אויף דער טאג־אָרדנונג. היטלער און רעפּוטאט גערינג אין האָטעל קייזער־האָף, וואו היטלער האָט געגעבען פאַר די אויסלענדישע זשורנאַליסטען זיין סענסאַציאָנעלען אינטערוויאו.

טע צייטונג שרייבט, אז דאָס שאַפען אַ היטלער-רעגירונג וואָלט קלאָרער געמאַכט די סיטואַציע ווי זי איז ביז איצט דער מיניסטער זאלעסקי וועט זיכער אינפאָרמירען די בריטישע פּאָליטישע קרייזען ווי פּוילען וואָלט רעאַגירט אז פ'ן פאַל וואָס היטלער וואָלט איבערגעגאַנגען פון ווערטער צו מעשים.

פאריז, 8 (ספ. טעל) די פראנצויזישע פרעסע רעדט ברייט אַרום דעם וויזיט פון פּוילישן אויסערן-מיניסטער קיין ענגלאַנד. די צייטונגען האַלטען, אז דער פּוילישער אויסערן-מיניסטער וועט בעריהרען 3 פראגען 1) עקספּאָרט פון פּוילישע אָרגאַר-פּראָדוקטען קיין ענגלאַנד 2) בשותּפותדיגע צוגרייטונג פון דער ענטוואָפענונג-קאָנפערענץ און 3) די אַלגעמיין-פּאָליטישע לאַגע, אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ערב-היטלער-רעגירונג אין דייטשלאַנד.

בערלין, 8 (פּאַט) דער נייער העסישער סיים האָט אויסגעוועהלט אַלס פּאָרזיצער דעם היטלערישען דעפּוטאַט ווענער. פון דער אלגעמיינער צאָהל 69 דעפּוטאַטען האָבען פאר ווענערן געשטימט 40, צווישען זיי די גאַנצע צענטרום-פראַקציע. דער סאָציאַל-דעמאָקראַטישער דעפּוטאַט, וועלכער איז געווען פּאָרזיצער אין פריהערדיגען סיים האָט בעקומען 16 שטימען.

בערלין, 8 (פּאַט) די היטלער-צייטונג „דער אַנגריף" פערזיכערט, אז ברינינגס רעגירונג וועט בלייבען ביי דער מאַכט נאָר א קורצע צייט, ביז ס'וועלען זיך פערענדיגען די אונטערהאַנדלונגען אין באַזעל. דאַן וועלען די מאַכט איבערנעמען די היטלעראָווצעס.

וואס זאגט דער „אדון" היטלער אליין

רוים, 8 (פּאַט) „גאַזעטאַ דעל פּאָפּאָלאָ" גיט איבער אַנ'אינטערוויאו מיט היטלערן, וועלכער האָט ערקלערט, אז דער נאַציאָנאלער סאָציאַליזם שטרעבט צו בעקומען די מאַכט אויף אַ קאָנסטיטוציאָנעלען וועג. די צייט אַרבייט פאר אונז — האָט היטלער ערקלערט. די סיטואַציע איז צייטיג געוואָרען צו דעם, מיר זאָלען איבערנעהמען די מאַכט.

וועגען דער אויסערליכער פּאָליטיק האָט היטלער געזאָגט: מיר זענען נישט בכּוח צו בעצאָהלען די ענטשעדיגונגען, די פּריוואַט חובות וועלען מיר יאָ בעצאָהלען. די ענטשעדיגונגען זענען א וואַהנזין, אויב פראַנקרייך וועט דוקא וועלען בעצאָהלט, וועט די וועלט זיך דערוואַרטען אויף א פולשטענדיגען באַנקראָט. פראַנקרייך, וועלכע איז בעוואָפענט פון קאָפּ ביז פיס, איז נישט געטראָפען פון עקאָנאָמישען קריזיס, איז פינאַנציעל שטאַרק, עס קען נישט בעטראַכט ווערען א 65-מיליאָניג פאָלק ווי עפּיס א צווייטראַנגיגע זאַך. די נאַציאָנאַל סאָציאַליסטען זענען א נייע גענעראַציע, וועלכע קען נישט זיין פאַראַנטוואָרטליך פאַר'ן ווערסאלער טראַקטאַט.

א שנעל=צוג ארויף אויף א פוהר

2 מענשען דער'הרג'עט, 1 שווער פערוואונדעט

קאַליש, 8. (פּאַט). ביים איבערפאָהרען די באַהן־ליניע נעבען בלאַשקי איז דער שנעל־צוג אַרויף אויף אַ פוהר אין וועלכער עס זענען געפאָהרען אין דער קירך אַריין דער פויער מיכאַל אורבאַניאַק מיט זיין פרוי יוליאַ און דער פוהרמאַן יאַן קראָוועץ. ביידע אורבאַניאַקס זענען דערהרגעט געוואָרען אויפ'ן אָרט, דער פוהרמאַן קראָוועץ איז שווער פערוואונדעט געוואָרען.

פינלאנד האט א פרויען-ארמעע

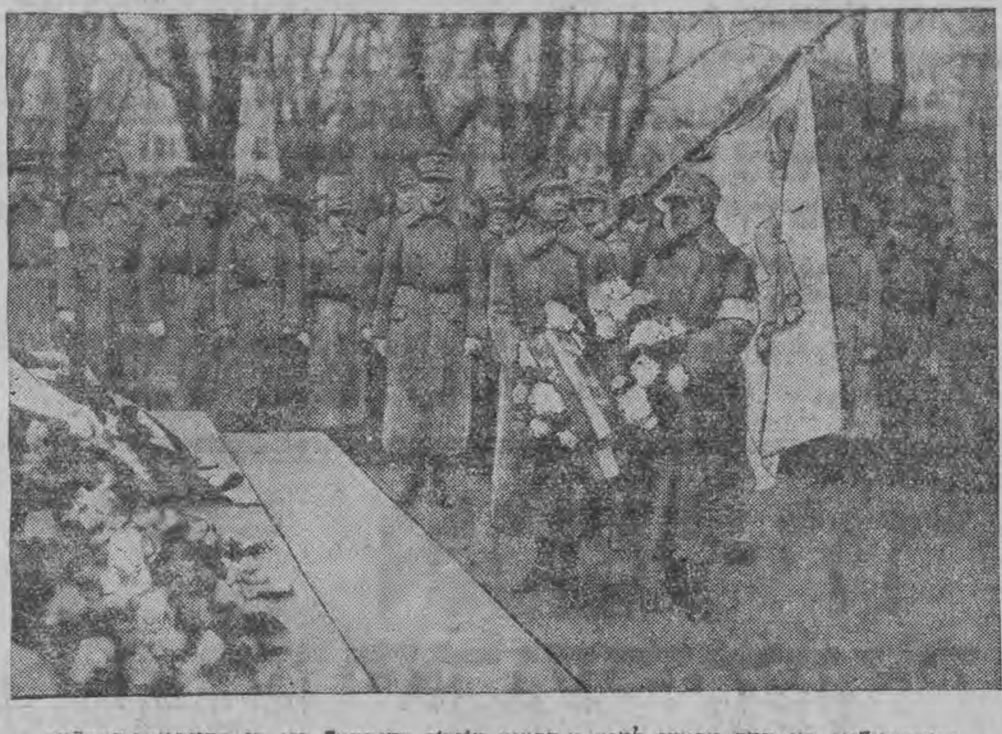

אנ'אָפּטיילונג פון דער אַרמעע לעגט א קראַנץ אויפ'ן דענקמאָל פון די פרייהייטס-קעמפער.

שווערע באהן=קאטאסטראפע אין בעלגיען

א בילד פון דער קאַטאַסטראָפע, וואָס האָט פּאַסירט צווישען בריסעל און אַנטווערפען.

אונזער חשוב'ן פרעזעס ה'

הערש יוסף קארא און פרוי

צו דער חתונה פון זייער ליבען זוהן. אונזער חשיב'ן סעקרעטאר

ה' וואלף קארא

מיט פרל' מרים זאנדבערג

ווינשען מיר זיי אַ הערצליכען מזל טוב און דעם יונגען פּאָר אַ גליקליך צוזאַמענלעבען.

די פערוואלטונג פון רעסטאראטארן און ביר=האלס=בעזיצער=פעראיין אין לאדו, זאוואדזקא 4

ENGLISH

פּראַנפּענגער און פּאָרט-געשריטענע. קאָנווערסאַציע, ליטעראַטור

צו צוגענגליכע פרייזען

ערטיילט אַ פעהיגער פּעדאַגאָג. — אַדרעסען אין אַדמיניסטר. פאַר „Mir".

קעכער

אויף דער מאַשין ווערען אויסגעניימט

שרודמיעסקאַ 8.

משתתפים אנו בצערם הרב של חבירנו

אסתר מילבסקה ומשה חורגל (א"י)

להלקח מהם

אמם ז"ל

אשר שפירא — זלדה לויפר

זאב רוטקופף — צבי רינגרט

Dr. med. A. MINC

אויגען=קראנקהייטען

זאוואַדזקאַ 9, טעל. 98=245

נעהמט אָן פון 1—2 נאָכמ. און פון 7—8 אָווענד

אכטונג, בעקער=מייסטער אין לאדז!

היינט, מיטוואך, דעם 9-טען דעצעמבער, 7 אָווענד קומט פאר

א דרינגענדע פערזאמלונג

פון אלע מיטגלידער פון בעקער=צעך.

מיר בעטען אַלע מיטגלידער פּינקטליך צו קומען צו דער פערזאַמלונג כדי צו בעטראַכטען פערשידענע זעהר וויכטיגע אַנגעלעגענהייטען וועגען דער עגזיסטענץ פון בעקער-צעך. קיין איין מיטגליד זאָל ניט פעהלען.

די פערוואלטונג פון בעקער=צעך אין לאדז.

מוסולמענישער בילדונגס־אנשטאלט אין ירושלים

רעדע פון מופטי אויפ׳ן מוסולמענישען קאנגרעס

ירושלים, 8 (יט״א טעלעגראפיש) אויף דער היינטיגער זיצונג פון אראבישען קאנגרעס, האט דער מופטי געהאלטען א רעדע אין וועלכע ער האט אויסגעדריקט זיין בעדויערען צוליב דער שפאלטונג־טענדענץ אין איסלאם. דער מופטי האט גערופען די מיסולמענישע וועלט צו ארבייט. ער איז גליקליך, וואס דער קאנגרעס קומט פאר אין אמאר־מעטשעט. אין דער צייט, ווען דער גרעסטער טייל פון דער מוסולמענישער וועלט זיפצט אונטערן יאך פון פרעמדע הערשער, אמערגסטען אין די מוסולמענער אין היילינען לאנד, און דאס איז צוליב די יודישע פלענער. אין זיין ווייטערדיגע רעדע רעדט דער מופטי וועגען פערנעמען א גרויסען קאמף געגען דער נאטלאזיגקייט, צוליב וואס ס׳ווערען אפגעשוואכט די היילינע טראדיציעס. צום סוף לייגט ער פאר, צו גרינדען א מוסולמעניש בילדונגס־אנשטאלט אין ירושלים.

לויט דעם זעלבען נוטה, האבען אויך גערעדט די דעלעגאטען פון איראק, עגיפטען און אנדערע.

ירושלים, 8 (יט״א טעלעגראפיש) ווי מ׳טיילט מיט פון די מופטי־קרייזען, איז דער מופטי זייער צופרידען צוליב׳ן נצחון איבער זער אפאזיציע, וועלכע איז דערגרייכט געווארען א דאנק די בעמיהונגען פון שאוקאט אלי, וועלכער האט געפיהרט די אונטערהאנדלונגען און דערפיהרט צו א קאמפראמיס, לויט וועלכען די אפאזיציע דארף בעקומען די הויפט השפעה ביים שאפען דעם וועלט קאמיטעט, וועלכער וועט געוועהלט ווערען אויפ׳ן איצטיגען קאנגרעס, דערפאר האט די אפאזיציע איינגעשטימט נישט צושטערען דעם גאנג פון קאנגרעס. מ׳האט בעגלויבט, אז צוליב דעם דערגרייכטען קאמפראמיס, וועט דער פיהרער פון דער אפאזיציע, נאסאשיבי, דער בירגער־מייסטער פון ירושלים קומען צום קאנגרעס. ער איז אבער נישט געקומען.

צוזאמענברוך פון באנקהויז „אדאלף קאהנער" און זוהן אין בודאפעשט

בודאפעשט, (יט״א). די גאנצע אונגארישע פרעסע דריקט אויס בעדויערען צוליב דעם צוזאמענברוך פון בעקאנטען באנקהויז „אדאלף קאהנער און זוהן", וואס עקזיסטירט שוין העכער הונדערט יאהר אין בודאפעשט. באראן אדאלף קאהנער, וועלכער האט געשפילט א פיהרענדע ראל אין יודישען לעבען אין אונגארן איז געווען פארזיצער פון דער יודישער לאנד־קאנצליי אין פרא־פאלעסטינא־קאמיטעט, איצט האט ער רעזיגנירט פון אלע זיינע עהרען־אמטען.

1 מיליארד 300 מיליאן דאלאר

אזא איבערליכע הלואה בעמט איצט אמעריקא

וואשינגטאן, 8 (ספ. טעל.) דער אמעריקאנישער פינאנץ אמט פלאנט אויסצושרייבען א נייע אינערליכע הלואה אין דער הויך פון 1 מיליארד 300 מיליאן דאלאר. דאס איז די העכסטע הלוואה, וואס אמעריקא האט ביז איצט גענומען. די דאזיגע גרויסע סומע איז א בעווייז, אז די אמעריקאנער בעפעלקערונג וועט אויפמוזי בעשטייערט ווערען. דער אמעריקאנער פארלאמענט וועט געפינען נייע מיטלען און וועגען צו פערקלענערן דעם גרויסען דעפיציט, וועלכע וועט זיכער בעטרעפען אויפ׳ן 30 יוני 1932 א סומע פון 1 מיליארד 700 מיליאן דאלאר.

אלע בעשפייזען — א חוץ די יודען

פלענער פון נישט געלונגענעם פוטש אין אונגארן

בודאפעשט, (י.ט.א.) אין פערלויף פון דער אויספארשונג ארום דעם פארנעברייטעטען נאציאנאליסטישען פוטש אין אונגארן איז פעסטגעשטעלט געווארען א געוויסע קרובה׳שאפט צווישען די פלענער פון די אונגארישע און העסישע פאשיסטען. דער פלאן האט פאראויסגעזעהען די קאנפיסקירונג פון אלע בענק, עפענטליכע בעשפייזונג מיט׳ן אויסנאהם פון יודען, אלגעמיינע ארבייטס־צוואנג א. א. וו.

אין די פארבערייטונגען צום פוטש זאל זיין אויך פערמישט דער גרינדער פון דער נאציאנאל־סאציאליסטישער פארטיי אין אונגארן לאדיסלאוס טעמעשוואדי, נאכ׳ן פערענדיגען די אויספארשונג זענען 32 א טיילנעמער פון דער פערשווערונג געבליבען אין תפיסה.

נישט טרינקען קיין בראנפען און נישט רויכערן קיין פאפיראסען

אזא אויפרוף האבן ארויסגעגעבן 25 אוקראאינישע פעראיינען

לעמבערג, 8. (טעלעפאניש), 25 אוקראאינישע ארגאניזאציעס, צווישען זיי דער פעראיין פון די אוקראאינישע קאאפעראטיווען האבען ארויסגעלאזט אן אויפרוף צו דער אוקראאינישער געזעלשאפט אפצוהאלטען זיך פון טרינקען בראנפען און רויכערן פאפיראסען.

אין אויפרוף ווערט געזאגט:

„מיר האבען נישט קיין מעגליכקייט צו ווירקען אויף דער ווירטשאפטליכער פאליטיק פון דער מלוכה, אבער נישט קוקענדיג אויף דעם קאנען מיר מיט אייגענע מיטלען פערלייכטערן דעם ווירטשאפטליכען קריזיס, העלפען די ארבייטסלאזע און אויפבויען זדי אוקראאינישע אינסטיטוציעס. איינס פון די דאזיגע מיטלען איז אפצוהאלטען זיך פון טרינקען שנאפס און רויכערן פאפיראסען.

דאס אוקראאינישע פאלק אין פוילען גיט־אויס יעהרליך ביז 400 מיליאן זלאטים אויף שנאפס און 150 מיליאן זל. אויף טאבאק־אויסגאבען".

מערדער פון 7 יודען בעפרייט

דאס העכסטע טשעכישע געריכט האט הארא׳ן פרייגעשפראכען

פראג, 8 (י. ט. א. טעלעגראפיש). דאס העכסטע געריכט אין סלאוואקאי, האט בעטראכט די קאסאציע אין די ביטע פון פראקוראר און אדוואקאטען געגען דעם בעפרייאונגס־אורטייל אויף דעם מערדער הארא. דאס געריכט האט די קאסאציע נישט בעריקזיכטיגט, צוליב וואס דער מערדער איז באלד בעפרייט געווארען פון תפיסה.

דער בעפרייאונגס־אורטייל פון העכסטען געריכט איבער דעם גרויזאמען מערדער, האט אויף דער יודישער בעפעקערונג געמאכט א פייגליכען איינדרוק.

די בערלינער יודישע קהלה רעדוצירט 40 קהלה־בעאמטע

בערלין, (יט״א) אויף דער לעצטער זיצונג פון רעפרעזענטאנטען־פערזאמלונג פון דער יודישער קהלה איז בייט ארומגערעדט געווארען די פראגע פון בעאמטען־רעדוקציעס צוליב איינשפארונגס־טעמים, דער פערוואלטונגס־דירעקטאר דר. בעסלויער האט פארגעלעגט אז עס זאלען רעדוצירט ווערען פערציג קהלה־בעאמטע, געגען דעם פארשלאג האבען זיך ארויסגעזאגט אלפרעד בערנער, דר. אסקאר קאהן און אנדערע. די פראגע וועט ענטשידען ווערען אויף דער נאהענסטער זיצונג פון דער רעפרעזענטאנטען־פערזאמלונג.

„ווידערגעבורט פון דייטשען גייסט"

אויף די „פיכטע־געזעלשאפט" שטיצט דעם היטלער זם

בערלין, (יט״א) אין זאל פון „הערען־הויז" האט אלס רעפערענט פון דער „פיכטע־געזעלשאפט" פראפ. האנס גרים געהאלטען א פארטראג „וועגען בירגערליכען כבוד און בירגערליכער נויטווענדיגקייט". פראפ. גרים האט בעצייכענט דעם נאציאנאל סאציאליזם אלס די איינציגע פאליטישע פארם, וואס קאן ברענגען צום „ווידערגעבורט פון עכטען דייטשען גייסט". לויט דער מיינונג פון פראפ. גרים דארף דעם „יודישען אידעאליזם פון פאריאטען", וואס טראגט דעם שולד פאר דער פראלעטאריזירונג פון די מאסען, ענטגעגענגעשטעלט ווערען דער נאציאנאל סאציאליזם. עכטע דייטשען זענען געבוירענע אריסטאקראטען. פראלעטארייער איז נאר דער, וואס וויל זיין פראלעטארייער א.א.וו. אין דעם גייסט.

פראפ. גרים׳ס ארויסטריט האט געהאט א שטארקען אפקלאנג אין דער דייטשער פרעסע.

לואי מארשאל־אינסטיטוט ביים אוניווערזיטעט אין סיראקוז

ניו־יארק, (יט״א) לכבוד דעם פערשטארבענעם פיהרער פון אמעריקאנער יודענטום לואי מארשאל איז ביים אוניווערזיטעט אין סיראקוז, דער געבורטס־ארט פון לואי מארשאל געגרינדעט געווארען אויף זיין נאמען א וויסענשאפטליכער אינסטיטוט אין דער אנוועזענהייט פון דער גאנצער סטודענטענשאפט און אלע פראפעסארען איז פארגעקומען די פייערונג פון לעגען דעם גרונד־שטיין אונטער דעם נייעם בנין פון אינסטיטוט. די סומע פון זעקס הונדערט טויזענד דאלאר וואס איז נויטיג פאר׳ן נייעם בנין פון אינסטיטוט איז געשאפען געווארען דורך דער שטאט סיראקוז, דעם ניו־יארקער גובערנאטאר רוזוועלט און מארשאל׳ס פריינד.

ד״ר גערדעלער

איז בעשטימט געווארן אין דייטשלאנד אלס קאמיסאר אויף דורכצופיהרען די פרייזען־רעדוקציע אין לאנד.

ד״ר האנטקע אפגעפאהרען קיין בערלין און פארבשטיין קיין לאנדאן

ווארשא, 8 (י. ט. א. טעלעגראפיש). ד״ר האנטקע האט היינט פערלאזט ווארשא און איז אפגעפאהרען קיין בערלין. דער פרעזעס פון וועלט־פערבאנד „מזרחי" — פארבשטיין איז אפגעפאהרען קיין לאנדאן, וואו ער וועט זיך אויפהאלטען דריי חדשים אויף א קירצע צייט וועט ער צוריקקומען קיין פוילען און דאן וועט ער אויף א לענגערע צייט אוועקפאהרען קיין ארץ־ישראל.

פארשטעהער פון פ.י.ק.א. ביים הויך־קאמיסאר

ירושלים (יט״א)) דער פארשטעהער פון פ.י.ק.א. ה׳ וויקטאר קאן איז אויפגענומען געווארען דורך דעם הויך־קאמיסאר גען. סער גרענפעל־וואוקאפ. ה׳ קאן האט אפגעהאלטען מיט׳ן הויך־קאמיסאר א לענגערע קאנפערענץ.

דער סאוואי־האטעל אין באזעל

וואו עס וועלען פארקומען די אונטערהאנדלונגען וועגען די דייטשע חובות.

אונטען, פון לינקס: די פערטרעטער פון די בעטייליגטע לענדער: מעלכיאר (דייטשלאנד), פראנקי (בעלגיען), סטיוארד (אמעריקא), בענעדוטשי (איטאליען), לייטאן (ענגלאנד). אויבען: ריסט (פראנקרייך)

הכנות צום לופט־קריג

דער נייעסטער אמעריקאנישער קריגס־אעראפלאן, פליהט מיט א געשווינדיגקייט פון 300 קילאמעטער א שעה און קאן אויף זיך טראגען 6 פולעמיאטען און אנ׳אפאראט צו ווארפען באמבעס

לאדז
9 דעצעמבער 1931

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז
9 דעצעמבער 1931

היינט
פאלקס-ציילונג

אין דער פערהעלטעניש פון דורכשניטליכען בירגער צו דער סטאטיסטיק איז פערהאן פיל ערהב־ליכעס צום העלד פון מאליערס קאמעדיע: "יענער האט דאס גאנצע לעבען גערעדט פראזע און מיט דער גרעסטער שטוינונג איז ער איינמאל וועגען דעם געוואויר געווארען. פרובט גיט א פשוטען בשר ודם א סטאטיסטיש בוך. ער וועט זיך פון דעם אפקעהרען מיט שרעק און מיט אנשוי. א מורא ווארפען אן די גרויע טאבעלען מיט אונעהנדליכע רייהען ציפערען און צאהלען. זעלטען ווער עס איז בכוח צו לייענען אין זייער געהיימנישפולער שפראך. און דאך איז נישט פערהאן קיין מעהר ווארע, קיין מעהר אינטערעסאנטע און אפילו פער־כאפענדע שפראך, ווי עס איז די שפראך פון די ציפערען. דער בירגער גיט זיך נישט אפ וועגען דעם קיין רעכנונג, אבער א פאקט איז, אז מיר לע־בען אין דער וועלט פון ציפערען און סטאטיסטיק, אונזער לעבען ווערט פון זיי בעשטימט, אנגעצייכענט, געלענקט און געקערעוועט. די סטאטיסטיק בעשטימט די פאליטיק פון דער מלוכה און פון די געזעלשאפטליכע איינריכטונגען און ארומגערינגעלט פון דער סטאטיסטישער אטמאספערע, לעבען מיר זיך אויס.

עס איז נישטא כמעט קיין געביט פון מלוכה־שען און עפענטליכען לעבען, וואס זאל נישט בע־שטימט ווערען לויט די גרונדלאגען, וועלכע עס גיבען די ציפערען פון דער סטאטיסטיק. די סטא־טיסטיק גיט די מאטעריאלען, לויט וועלכע עס ווערט געפיהרט די שול־פאליטיק פון דער מלוכה, די סטא־טיסטיק שטעלט פעסט די מיליטערישע קראפט פון לאנד, מיט דער סטאטיסטיק מוז מען זיך רעכענען אין דער נאציאנאליטעטען־פאליטיק פון דער געגע־בענער מלוכה; זי גיט עס די דאטען, לויט וועל־כע מען קאן אורטיילען וועגען דעם מאטעריעלען מצב פון דער געזעלשאפט, לויט דער סטאטיסטיק ווייסען מיר אין וואסער קולטורעלער סביבה מיר לעבען, מיר ווערען געוואויר וועגען די ווירטשאפט־ליכע פערהעלטענישען אין לאנד א. א. וו. א. א. וו. סטאטיסטיק — דאס איז דער באדען, אויף וועל־כען עס דארף געבויט ווערען דאס געזעלשאפטליכע, ווירטשאפטליכע און קולטורעלע לעבען. די סטא־טיסטיק גיט אונז א בילד פון מצב אין א געוויסען מאמענט, לויט איהר קאן מען אורטיילען וועגען צושטאנד אין דער פערגאנגענהייט און ווידער לויט דער סטאטיסטיק קאן מען מאכען די פלענער, פאר־אויסזעהונגען און פאראויסבעשטימונגען פאר דער צוקונפט.

די שפראך פון די ציפערען איז די קאלטע, אבער די סאמע אביעקטיווע און וואהרהאפטיגע שפראך. נאטירליך מיט געוויסע בעווארענישען און פארבעהאלטען. בלויז דעמאלט, ווען די ציפערען, זייער צונויפשטעלונג איז געמאכט געווארען מיט דער געהעריגער געוויסענהאפטיגקייט און אביעקטיוו־קייט. עס קאן אבער זיין אנדערש. הערשענדע שיכ־טען זענען מאנכעס מאל פעראינטערעסירט אין פעלשען דאס ריכטיגע בילד פון דער געזעלשאפט. דאן בעקומט זיך די פאלשע, ריכטיגער געפעלשטע סטאטיסטיק, וועגען וועלכער א קלוגער לץ האט זיך אויסגעדריקט, אז זי איז די העכסטע מדרגה פון ליגען.

היינט ווערען אלע בירגער פון פוילען גערו־פען מיטצוהעלפען אין דער ארבייט פון דער סטאט־טיסטיק. היינט קומט פאר די אלגעמיינע פאלקס־ציילונג ביי אונז אין לאנד. אין פלוג אנ׳ארבייט מיט ריין וויסענשאפטליכע צוועקען, אבער פאקטיש איז דאס אנ׳ארבייט, וועלכע וועט האבען די וויינט־געהענדיגסטע פראקטישע קאנסעקווענצען. אויפ׳ן סמך פון די ציפערען, וועלכע דער היינטיגער טאג וועט ארויסברענגען, וועט בעשטימט ווערען די פא־ליטיק פון דער מלוכה אויף אלע געביטען פון אונזער לעבען אויף א שטח פון יאהרען. און דער־בער איז דער טאג וויכטיג פאר יעדען איינציגען בירגער, דעריבער איז בעזונדערס וויכטיג פאר דער יודישער בעפעלקערונג.

עס איז א בעקאנטער פאקט: יערעסמאל ווען א יודישע רעפרעזענטאנץ טרעט ארויס פאר די מאס־געבענדע ארגאנען מיט דער אדער יענער פאדע־רונג, ווערט איהר געשטעלט די פראגע: וויפיל? אין דעם זין, וואס מען פערלאנגט ציפערען, גענויע דאטען, וואס זאלען געבען א בעגריף פון יודישען לעבען אויפ׳ן געגעבענעם געביט, און א פאקט איז, אז אין דער היבזיכט זענען מיר זעהר שוואך, מיר קאנען זיך נישט לעגיטימירען מיט סטאטיסטישע דאטען, וועלכע זאלען בעקרעפטיגען אונזערע פא־דערונגען. אט דער בעוואוסטזיין דארף זיין ביי יעדען יוד אין היינטיגען טאג פון דער פאלקסציילונג. יעדער מוז זיין גרייט צו געבען ריכטיגע און גענויע אינפארמאציעס, וואס זאלען אין אלע פרטים בע־לייכטען דעם יודישען ווירטשאפטליכען און קולטו־רעלען מצב און מיט וועלכע מען זאל קאנען אפע־רירען אין קאמף פאר די יודישע נאציאנאלע און ווירטשאפטליכע פאדערונגען.

אין די פרעג־בויגענס, וואס זענען צוגעגרייט געווארען צו דער פאלקסציילונג, איז (אהן ספק מיט א קלארען כיוון) דורכגעלאזט געווארען די רוב־ריק „נאציאנאליטעט". דאס דארף ארייננברענגען א צוטומלונג צווישען די נאציאנאלע מינדערהייטען, וואס לעבען אין פוילען. עס איז פערהאן א רובריק וועגען דער מוטערשפראך, וואס לויט איהר וועט מען קאנען בעשטימען די נאציאנאליטעט, די אויס־רעכענונג איז די, אז פיל אנגעהעריגע צו אנדערע נאציאנאליטעטען וועלען אנגעבען פויליש אלס זייער מוטערשפראך, און וועלען אזוי ארום צוגערעכנט ווערען צו דער פוילישער נאציאנאליטעט. ספעציעל איז די אויסרעכענונג געמאכט געווארען אויפ׳ן אדרעס פון די יודען. די כוונה איז, מען זאל קאנען אנווייזען, אז די צאהל יודען איז פערהעלטניש־מעסיג זעהר א גאנץ קליינע און מיט זייערע נאציא־נאלע פאדערונגען איז נישטא וואס זיך צו רעכענען.

אט דער מאמענט דארף זיין קלאר פאר יעדען יודישען בירגער. די פראגע וועגען דער מוטער־שפראך, אויף וועלכער מען דארף היינט ענטפערען ביי דער פאלקסציילונג, ווערט פערוואנדעלט אין א וויכטיגע נאציאנאלע פראגע. ווער עס וועט נישט אנגעבען יודיש אלס זיין מוטערשפראך, דער שטרייכט אויס זיך און זיינע בני בית פון דער יודישער גע־מיינשאפט, יעדענפאלס אין די קינפטיגע סטאטיס־טישע טאבעלען, דער העלפט מיט, אז די יודען אין פוילען זאלען אדער איבגאנצען נישט גענומען ווע־רען אין בעטראכט ביים בעשטימען די נאציאנאלי־טעטען־פאליטיק פון דער מלוכה אדער זיי זאלען דעגראדירט ווערען צו א רעליגיעזער געמיינשאפט.

דער חוב פון יעדען יוד איז דעריבער ביי דער פאלקסציילונג אנצוגעבען אלס זיין מוטער־שפראך די יודישע שפראך. ער וועט דא האנדלען פולשטענדיג אין הסכם מיט׳ן געזעץ, וואס פאדערט צו געבען בלויז אמת׳ע אינפארמאציעס, מיט זיין געוויסען, ווייל יודיש איז זיין פאקטישע מוטער־שפראך, די נאהענטסטע און ליבסטע, און מיט זיין נאציאנאלער פליכט, ווייל אנגעבענדיג יודיש אלס זיין מוטערשפראך, ערקלערט ער דערמיט אפען און קלאר, אז ער איז א יוד און אז ער געהערט צו דער יודישער נאציאנאליטעט.

ע. ז.

פאר דער „פוילישקייט פון פוילען"
די ברידערשאפט צווישען דער ענדעציע און די היטלעראוועצעס

כדי צו גערעכטפערטיגען איהר ווילדע יודענ־העצערישע קאמפאניע, האט די ענדעציע געשאפען א טעאריע: זי פערטיידיגט כלומרשט די „פויליש־קייט פון דער פוילישער מלוכה". אבער צי אין דאס נישט אנ׳אונזין?", פרעגט דאקטאר טהאן איז אנ׳ארטיקעל אין „נ. דז." א. נ.: „רושטאוואניע און מויער".

עס עקזיסטירט שוין א מלוכה אויף דער וועלט, וואס הייסט פוילען... אויסדריקליך פ ו י ל ע ן. פונקט, ווי עס זענען קלאר די נעמען: ענגלאנד, פראנקרייך, דייטשלאנד, איטאליען, גריכענלאנד א. א. וו. אלץ נעמען, וועלכע בעשטימען בלויז דעם אלגעמיינעם כאראקטער פון דער געגעבענער מלוכה, נישט איבערלאזענדיג קיין שפור פון צווייפעל. אין דער דאזיגער מלוכה פון בעשטימטען כאראקטער לעבט א היבשער פראצענט אנדערע נאציאנאליטעטען, וועלכע עס קומט פולע רעכט. ס׳איז קלאר, אז צוליב אט די פולע רעכט פערלירט נישט די מלוכה איהר פוילישען כאראקטער.

און שוין צום ווענינסטענס דראהט דער נאצי־קייט אין דעם גרונדזעצליכען כאראקטער פון דער דאזיגער מלוכה וועלכע עס איז געפאהר מצד אזא נישט טעריטאריעלער מינדערהייט, ווי עס איז די יודישע. קיין שום יודישע איררידענטע (אפריים־שטרעבונג) איז נישטא און עס קאן נישט זיין. קיין שום שטיקעל לאנד ווערט דורך דער דאזיגער מינ־דערהייט נישט בעטראכט אלס אזעלכעס, וואו עס דארף עקזיסטירען אנ׳אנדערע מלוכה. דער מויער דראהט אלזא גארנישט. צו וואס־זשע די לעכער־ליכע רושטאוואניעס?

די מלוכה בעשטימט גענוי דורך איהרע געזעצ־געבערישע און רעגירענדע ארגאנען, וואס פארא כאראקטער זי וויל האבען עווענטועל אין וואסערע פארמען און אין וואספארן אינהאלט זי וויל אויס־דריקען איהר גרונדזעצליכען כאראקטער. זי טוט דאס אויף א פולשטענדיג פרייען אופן און בויט פונאנדער איהר געביידע, לויט איהרע מאטעריעלע מעגליכקייטען, וואס ברייטער און וואס זיכערער. צו וואס־זשע אלזא נאכאמאל רעדען און פון אינ־דערפריה ביז ביינאכט קעמפען, איבריגענס מיט דעם אמת׳ען ענדעקישען, ד. ה. פערגיפטעטען, געוועהר פאר דער פוילישקייט פון פוילען. די ענ־דעציע שאפט א פויליש פוילען, א הילצערן האלק אנ׳אייזערן אייזען. צי איז דאס צו דענקען אין אזא ענגלאנד אדער פראנקרייך, אדער איטאליען?

אין דייטשלאנד איז פערהאן א מין ענדעציע דאס איז דער היטלעריזם, אבער דער היטלעריזם איז געשאפען געווארען נישט פאר דייטשלאנד. נאר פאר יענע שטיקלעך לאנד, וועלכע האבען אויפגעהערט צו זיין דייטש. דארט זענען פערהאן עפיס שפאלטען, דעריבער שטעלט מען אויף רוש־טאוואניעס, אבער וואו זענען ביי אונז די שפאלטען?

יא, אפשר זענען פערהאן שפאלטען: טאקע דארט, וואוהין די ענדעקישע פריינד ווילען זיך וואס גיכער אריינקריגען. אבער דוקא געגען די היטלעראוועצעס מאכט נישט די ענדעציע קיין רוש־טאוואניעס, מיט זיי לעבט זי אין ברידערליכן שלום.

מען האט שוין אויפמערקזאם געמאכט דע־רויף, אז היטלער בעציהט זיך מיט א גרויסער און נישט פערהוילענער סימפאטיע צו די אנטיסעמי־טישע עקסצעסען אין פוילען. דאס איז וואסער אויף זיין מיהל... אבער דאס איז נאר צייטווייליג. ווען היטלער וועט מיט דער הילף פון דער ענדע־ציע זיך אנ׳עצה געבען מיט די יודען, דאן האט ער נאך ווייטערדיגע פלענער. דעמאלט וועט נישט העלפען די שוואכע רושטאוואניע פון דער ענדע־ציע, נאר עס וועט העלפען דער מויער פון גייס־טיג און מאראליש געזונטען פוילען.

די גרעסטע פערהלערען
וואס זענען בעגאנגען געווארען אין דער געשיכטע

דער בערימטער אמעריקאנער היסטאריקער הענדריק וואן לאן, וועמעס „די געשיכטע פון דער מענשהייט" און „פון קאלומבס׳ן ביז קולידזש׳ן" זענען איבערגעזעצט כמעט אויף אלע אייראפעאי־שע שפראכען, איז ארויסגעטרעטען אין זשורנאל „פארום" מיט אנ׳ארטיקעל וועגען „די גרויסע היסטארישע פעהלערען".

גרויסע היסטארישע פעהלערען צעהלט וואן לאן אן זיבען:

דער מארד פון אבראהאם לינקאלן האט פערהאלטען אויף איין דור דעם שלום צווישען צפון און דרום-אמעריקע.

דאס צושטעלען דורך דייטשלאנד דעם פלאמ־בירטען וואגאן מיט לענינען האט אין א יאהר ארום צושמעטערט דייטשלאנד אליין און געלעגט דעם אנהויב פון די אויפשטרייטלונגען, פון וועלכע די וועלט קאן נאך ביז איצט צו זיך נישט קימען.

דעם גרעסטען פעהלער האט בשעתו דער־לאזט טיטוס, ווען ער האט חרוב געמאכט ירושלים זייענדיג ארויסגעטריבען פון ארץ ישראל, האבען די יודען זיך צוזייהט איבער דער גאנצער וועלט. אין די דורך זיי געגרינדעטע קהלות האט אויסגע־וואקסען און זיך פערשפרייט דאס קריסטענטום, וועלכעס איז געווען פאר דער רוימישער אימפעריע פונקט אזוי שעדליך און פערניכטענד, ווי דער מארקסיזם און לעניניזם פאר די קאפיטאליסטישע מלוכות.

די ריקזיכטסלאזינקייט פון די רבנים האט נישט געגעבען די מעגליכקייט דעם יודישען גלוי־בען זיך צו פערשפרייטען אויף האלב אזיען און צפון-אפריקע. מאכמעד האט פארגעלעגט די רבנים פון מעדינע, אז ער וועט אננעהמען דעם יודישען גלויבען נאר מיט א בעדינג צו ענדערען עפעס אין תלמוד. די רבנים האבען זיך אפגעזאגט און פון א מעגליכען פריינד זיך געשאפען אנ׳אייביגען פיינד. מאכמעד האט געגרינדעט אנ׳אייגענע רעליגיע און די רעליגיעזע מלחמה, אונטערשטיצט פון דער נאציאנאלער לאזט זיך פיהלען ביז׳ן היינטיגען טאג.

דאס איבערגעהען פון וויזאנטע אין טערקישע הענט. די קריסטליכע מלוכות, וועלכע האבען זיך אפגעזאגט צו הילף צו קומען די ביזאנטיער אין 1453 יאהר האבען נאכדעם ביטער דערפיהלט זייער פעהלער.

די איינגעשפארטקייט פון׳ם וואטיקאן, וועל־כער האט זיך בעצויגען צו לוטער׳ס פראפאגאנדע אזוי שטרענג און נישט געוואלט מיט׳ן פרייז פון הנחות צוצוציהען אויף זיין זייט די מעכטיגע רעליגיעזע בעוועגונג האט געבראכט צום אפטיילען פון דער קאטוילישער קירכע א גרויסע טייל פון די גלויביגע. פון דעם דאזיגען קלאפ קען די קריסטליכע וועלט ביז׳ן היינטיגען טאג צו זיך נישט קומען.

אונגעמדליך איז דער גרעסטער פעהלער פון אינ׳ערע אורזיידעס, לויט דער מיינונג פון וואן לאנ׳ען דאס פערשפרייטען דאס לייענען און שריי־בען אין די קאלאניאלע לענדער. די אוראלטע ווילדע, וועלכע האבען צו פערדאנקען די ווייסע זייער בילדונג. שטופען ווי ארויס פון זייערע לענ־דער, האבען שוין פערכאפט כינע און מצרים, דראהען אפצונעהמען אינדיען און טרייבען די אייראפעער צוריק אין דעם קליינינקען איבערבע־פעלקערטען אייראפע.

גרויסע קאטעדראלע אין מאסקווע

דאס איז די גרעסטע פראוואסלאווע קירכע אין רוס־לאנד, איז איבגאנצען אראפגענומען געווארען און אויף איהר ארט ווערט געבויט א ריזי... „פאלאץ פון די סאוויעטען".

ווי לעבען די יודען אין אלזשיר און טוניס
פארטראג פון דר. לאזערסאן

בערלין. (יט"א) ד"ר מ. לאזערסאן, וועל־כער האט אין שליחות פון „ארט"-פערבאנד פער־בראכט א לענגערע צייט אין טוניס און אלזשיר האט אין „שלום-עליכם"-קלוב אין בערלין גע־האלטען א רעפעראט וועגען יודישען לעבען אין די דאזיגע לענדער. ד"ר לאזערסאן האט געשיל־דערט דאס רעליגיעזע. ווירטשאפטליכע און גע־זעלשאפטליכע לעבען פון די טוניסער און אלזשי־רער יודען, זייער לעבענס-שטייגער און בעציהונ־גען מיט די פראנצויזען און דער מוזולמענישער בעפעלקערונג.

אין אלזשיר לעבען אנ׳ערך 74.000 יודען, וועלכע בילדען 13 פראצ. פון דער אלגעמיינער בעפעלקערונג. די יודישע קהלה אין דער שטאט אלזשיר צעהלט 16.000 נפשות (7,7 פראצ.) קיין געטא עקזיסטירט שוין דארט מעהר נישט. די יודישע אינטעליגענץ רעדט פראנצויזיש. די מא־סען רעדען יודיש-אראביש. דער אנטיסעמיטיזם לאזט זיך איצט ווינציג בעמערקען.

טוניס, וואו יודען האבען געלעבט נאך פאר׳ן אנהויב פון דער קריסטליכער ערע, איז פון יודישען שטאנדפונקט אינטערעסאנטער פון אלזשיר. דאס יודישע זעלבסטבעוואוסטזיין איז דא פיל העכער. דער ציוניזם איז שטארק פערשפרייט.

אין דער שטאט טוניס לעבען לויט די שא־צונגען 50.000 יודען. די אפיציעלע ציפער פון 24.000 יודען ווערט דורך אלע יודען אנערקענט אלס נישט ריכטיגע. אין טוניס לעבען די יודען אין געטא, אין דעם א. נ. הארא. די פערמעגליכע יודישע שיכטען לעבען אויסער די גרעניצען פון הארא.

עס עקזיסטירען 2 קהלות: טוניס — פון די איינגעפוירענע יודען און גראנא — וואס שטאמען פון שפאניען, פארטוגאל און ליווארנא. די ביידע קהלות זענען אבער ארגאניזאטאריש פערבונדען. עס איז טעטיג א בית-דין, וואס איז אנערקענט פון דער מלוכה אלס גערעכטליכע קערפערשאפט.

די רעפעראטען וועגען יודישען אויפבוי־ווערק אין מזרח אייראפע האבען צווישען די יודי־שע מאסען אין צפון-אפריקע ערוועקט א שטארקען אינטערעס. אויך צווישען דער יודישער בעפעלקע־רונג אין אלזשיר און טוניס איז די נויטווענדיגקייט פון א ברייטער אומשיכטונגס-ארבייט זעהר דרינגענד.

רעכט און לעבען

יורידישע ביילאגע
פון „נייעם פאלקסבלאט"

רעכטלעכע קראפט פון א וועקסעל

א וועקסעל איז א פערפליכטונגס-דאקומענט, וועלכער איז פערזעהען מיט אויסנאהמליכע רעכטליכע פריוויליגיעס.

די וויכטיגסטע הנחה איז די, וואס אויפ'ן סמך פון א וועקסעל קאן מען אויפמאנען א שולדיגען חוב לויט א פערשנעלערטער געריכטס-פראצעדור (קלאוזול-עגזעקוציא).

אזא אויסערגעוועהנליכע רעכטליכע קראפט האט אבער נאר אין דעם פאל א וועקסעל, אויף וויפיל ער איז אבסאלוט אומשטרייטבאר אין פרט פון די באדינגונגען פארגעזעהענע אין ארטיקעל 99 פון פוילישען וועקסעל דעקרעט.

ס'האנדעלט זיך דא וועגען דעם אומשטאנד, אז אויף א וועקסעל מוזען אומבעדינגט פיגורירען פאלגענדע בעשטימונגען: 1) די בעצייכנונג „וועקסעל" אין דער זעלבער שפראך אין וועלכע דער וועקסעל איז אויסגעשטעלט, 2) א התחיבות צו בעצאהלען א גענוי אנגעגעבענע סומע, 3) א טערמין ווען צו צאהלען, 4) א"ט. וואו צו צאהלען, 5) פערזאן, אויף וועמענס נאמען דער וועקסעל ווערט איבערגעוויזען (זלעצעניע), 6) דאטע און ארט ווען און וואו דער וועקסעל איז אויסגעשטעלט געווארען, 7) דער אונטערשריפט פון אויסשטעלער.

קוים איז בנוגע איינעם פון די אויסגערעכענטע באדינגונגען פערהאן דער מינדעסטער צווייפעל, קאן שוין אזא וועקסעל נישט פערזעהען ווערען מיט קיין קלאוזול עגזעקוציא.

מיר וועלען זיך דאס מאל אפשטעלען בלויז אויף אייניגע עפטער טרעפענדע פאלען. נעמען מיר דעם פונקט 2. לויט'ן וועקסעל קומט דעם קרעדיטאר 100 זלאטעס, אויף אזא סומע האט דער וועקסעל בעזיצער בעקומען א קלאוזולא. דער בעל-חוב ווייזט אבער אויף, אז ער איז אויף דעם זעלבען וועקסעל שולדיג נאר 80 זלאטעס, ס'איז שוין אלזא פערהאן א געוויסע קוועסטיע.

אין אזא פאל קאן שוין דער חוב אויפ'ן סמך פון א קלאוזול עקזעקוציא נישט אויפגעמאנט ווערען.

בעטראכטען מיר די בעשטימונג 3: אויפ'ן וועקסעל איז אנגעגעבען דער 15[11 אלס דאטע ווען ר'איז צאהלבאר, דער בעל-חוב בעווייזט אבער, אז ער האט דעם וועקסעל אויסגעשטעלט נישט אויפ'ן 15[11 נאר אויפ'ן 15[12 און אז דער צאהלונגס-טערמין איז געווארען איבערגעענדערט בכדי פריהער צו בעקומען בעצאהלט, קאן מען שוין נישט דעם חוב אין אזא פאל אויפ'ן סמך פון א קלאוזולא עקזעקוציא אויפמאנען און ס'דראהט נאך א חוץ דעם דערפאר געוויסע רעכטליכע קאנסעקווענצען.

דעסגלייכען קען מען אויך נישט אויפמאנען א חוב לויט א קלאוזולא עקזעקוציא אין פאל, ווען דער בעל חוב איז ביכולת צו בעווייזען, אז דער וועקסעל איז געגעבען געווארען אין בלאנקא און מ'האט איהם שפעטער אויסגעשטעלט אויף אנאנדערען טערמין, לויט ווי ס'איז בעשלאסען געווארען.

נאך א פאל: א וועקסעל איז געווארען צאהלבאר דעם 15[12. צוליב נאכלעסיגקייט איז ער אבער אין פארגעשריבענעם טערמין נישט פראטעסטירט געווארען. רעכענענדיג איינצוהאלטען די גילטיגקייט פון די זשירעס, האט דער וועקסעל-בעזיצער געענדערט דעם צאהלונגס-טערמין פון 15[12 אויפ'ן 25[12. קיין פערברעכען איז ער אמת, דערמיט נישט בעגאנגען. די זשיראנטען קענען זיך אבער סיי ווי בעפרייען פון זייער התחיבות און אויך דער אויסשטעלער איז בערעכטיגט אין אזא פאל נישט צו לאזען אויפמאנען פון זיך דעם חוב לויט א קלאוזולא עקזעקוציא.

מ'קאן אויך נישט אויפמאנען א חוב לויט א קלאוזולא עגזעקוציא, אויב דער בעל-חוב בעווייזט, אז דער וועקסעל, געגעבען אין בלאנקא איז שפעטער אויסגעשטעלט געווארען אויף א צווייטען פערזאנס זלעצעניע אדער אויף אנ'אנדער צאהלונגס-ארט, ווי ס'איז געווארען בעשטימט.

מ'דארף אבער גלייך בעמערקען, אז די דערמאנטע כללים קאנען האבען גאר אמאל אנאנווענדונג, ווען די קלאוזולא איז אויסגעשטעלט אויפ'ן זעלבען קרעדיטאר לגבי וועמען אט די אלע אויסגערעכנטע פרעטענציעס קאנען ארויסגעריקט ווערען אדער ס'מאנט אויף דעם חוב דער זעלבער פערזאן, לגבי וועמען די אלע בעווארענישען זענען געמאכט געווארען.

קוים טרעט אבער ארויס א גאר אנדערער פערזאן אויפמאנען דעם חוב, קאנען די דערמאנטע פארבעהאלטען נישט אפנעמען און אפילו אויך נישט אפשוואכען די רעכטליכע קראפט פון וועקסעל, סיידען דער פראינטערעסירטער בעל-חוב איז ביכולת אויפצווייזען, אז דער זעלבער פערזאן האט מיט א כיוון איבערגענומען אויפצומאנען דעם חוב בכדי ס'זאל נישט מעגליך זיין צו קוועסטיאנירען די געזעצליכקייט פון דער ארויסגעגעבענער קלאוזולא עגזעקוציא.

י. אינפעלד.

רעוויזיע פון ענטגילטיגע געריכטס-אורטיילען

א געריכט פסקנט לויט פארגעשטעלטע בעווייזען, ס'קאן זיך אבער שפעטער אמאל ארויסווייזען, אז די דערמאנטע בעווייזען זענען גאר געוועזען פאלשע אדער געפעלשטע, ס'קאנען דעסגלייכען אויך ענטפלעקט ווערען פרישע אומשטענדען און פאקטען וועלכע זענען ביכולת געגצליך צו ענדערען דעם מהות פון ארויסגעטראגענעם אורטייל, דאמאל קאן אזא אורטייל רעווידירט ווערען.

א רעוויזיע פון א געזעץ-קרעפטיג געווארענעם אורטייל אין א

שטראף-פראצעס

קאן לויט'ן ארט. 577 פון קאדעקס פון דער שטראף-פראצעדור פערפיהרט ווערען צום שאדען פון פערורטיילטען נאר אין דעם פאל, ווען ס'ווייזט זיך ארויס, אז דער בעטרעפענדער אורטייל איז ארויסגעטראגען געווארען אויפ'ן סמך פון פאלשע ערקלערונגען פון אנ'עדות, איבערזעצער-עקספערט אדער אויפ'ן גרונט פון א געפעלשטען דאקומענט עווענטועל זאכליכען בעוויז און, אז די שולדיגע פאר די דאזיגע חטאים זענען פערמשפט געווארען צו א געוויסע שטראף אדער קאנען נישט פערמשפט ווערען צוליב פארמעל געזעצליכע טעמים. לטובת א פערמשפטען קאן א חוץ דעם נאך אונטערגענומען ווערען א רעוויזיע פון א שטראף-אורטייל אין דעם פאל, ווען ס'ווייזען זיך ארויס פרישע פאקטען און אומשטענדען, וועלכע שטעלען פעסט זיין אומשולד אדער, אז ר'איז פעראורטיילט געווארען פאר בעגעהען א הארבער פערברעכען, ווי ר'איז אין דער ווירקליכקייט בעגאנגען.

די בקשה וועגען א רעוויזיע פון פראצעס לטובת א פערמשפטען קאן דערלאנגען דער פערמשפטער אליין, זיין פרוי, עלטערען, זיין ברודער, שוועסטער אדער פערטיידיגער. אויב די רעוויזיע ווערט אונטערגענומען צום שאדען פון פערמשפטען, קאן די בקשה דערלאנגט ווערען נאר דורכ'ן אנקלאגער.

א רעוויזיע פון אנ'אורטייל לטובת א פערמשפטען קאן מען אונטערנעהמען אפילו נאכ'ן טויט פון פערמשפטען אדער נאכדעם, ווי ר'איז שוין אפגעקומען דעם אורטייל עווענטועל נאכדעם, ווי דער אורטייל איז שוין פערעלטערט געווארען.

דעם פארשלאג וועגען א רעוויזיע פון א שטראף פראצעס מוז אונטערגעשריבען ווערען דורך אנ'אדוואקאט.

וועגען פעראָרדנען א רעוויזיע פון פראצעס דעצידירט דאס אפעלאציע-געריכט, אויב ס'האנדעלט זיך וועגען אנ'אורטייל פון א שטעטיש געריכט. קוים גייט וועגען אנ'אורטייל פון א קרייז אדער אפעלאציע געריכט ענטשייד וועגען ענין רעוויזיע דאס העכסטע געריכט.

די בערופענע צו רעווידירען אורטיילען געריכטען קאנען גלייכצייטיג פערהאנדלען, אז דאס אויספיהרען פון רעווידירטען אורטייל זאל דערווייל אפגעשטעלט ווערען.

אין פאל, ווען דער פארשלאג וועגען רעווידירען אנ'אורטייל ווערט בעפרידיגט, ווערט אויטאמאטיש אפגעשטעלט דאס אויספיהרען די שטראף. דאס געריכט קאן אבער פעראָרדנען א צייטווייליגען ארעסט אדער פאדערען א קויציע. אויב די רעוויזיע ווערט אונטערגענומען לטובת דעם פערמשפטען קאן דאס געריכט אין דער בענייטער פערהאנדלונג נישט ארויסטראגען קיין שווערערען אורטייל, ווי ס'איז געוועזען דער רעווידירטער.

וואס שייך דער מעגליכקייט פון א רעוויזיע פון אנ'ענטגילטיגען אורטייל אין א

ציוויל-פראצעס

זעהט דער אוסטאוו פון דער ציווילער געריכטס-פראצעדור פאר דיזעלבע רעכטליכע בעדינגונגען, ווי ביי א שטראף אורטייל.

די דאזיגע פראצעדור בעגרעניצט נאר די דאטע ווען אזא רעוויזיע דארף אונטערגענומען ווערען.

אלזא א בקשה וועגען א רעוויזיע פון אנ'אורטייל אין א ציוויל פראצעס דארף לויט די ארטיקלען 796 און 797 פונקט 2 דערלאנגט ווערען אין משך פון 4 חדשים, נאכדעם ווי דער פעטענט האט זיך דערוויסט וועגען נייעם אומשטאנד אדער פאקט, עווענטועל נאכדעם, ווי ס'איז געזעץ-קרעפטיג געווארען דער אורטייל פון שטראף-געריכט, לויט וועלכען דער בעוויז איז אנערקענט געווארען פאר פאלש.

אלענפאלס נאכ'ן אפלויף פון 10 יאהר קאן קיין רעוויזיע פון א ציוויל-פראצעס נישט אונטערגענומען ווערען.

אינ.

וואס דארף מען טאן,
ווען א „זאאטשני וויראק" פאלט מיט א „ריגאר"?

כמעט אין אלע פאלען ווען א תביעה שטיצט זיך אויף זיכערע בעווייזען קאן דאס געריכט פארזעהען דעם ארויסגעטראגענעם פסק-דין מיט דעם אזוי-גערופענעם „ריגאר טימטשאסאוועגא וויקאנלא", בפרט ווען עס האנדעלט זיך וועגען אנ'ענין, וואס איז בעטראכט געווארען אין אפוועזענהייט פון איינגעקלאגטען.

ס'מוז אבער בעמערקט ווערען, אז אזא סאנקציע איז דאס געריכט נישט בערופען אנצווענדען פון איגענער איניציאטיווע, נאר בלויז לויט'ן בפירוש'ן פערלאנג פון מאהנער.

פיל מיינען, אז „זאאטשנע ריגארען", זענען נישט פערקלאגבאר. אזא בעהויפטונג שטימט אבער נישט מיט'ן אמת.

דער בעטרעפענדער איינגעקלאגטער האט יא דאס רעכט זיך צו ווענדען צום זעלבען געריכט מיט א בקשה, אז דער „ריגאר" זאל אפגעהאלטען ווערען.

די בקשה קאן מען דערלאנגען גלייכצייטיג מיט דער אפאזיציע אויפ'ן אייגענטליכען „זאאטשנע וויראק" אדער שפעטער אלענפאלס אזוי לאנג, ווי ס'איז נישט ארויסגעטראגען געווארען קיין נייער פסק דין וועגען דעמזעלבען ענין.

די בקשה וועגען אפהאלטען דעם „ריגאר" מוז געהעריג בעגרינדעט ווערען, אנדערש איז נישט פערהאן די מינדעסטע האפענונג אז זי זאל בעריקזיכטיגט ווערען.

געוויס קאן דאס געריכט אננעהמענדיג א דעציזיע אפצוהאלטען דעם „ריגאר" לויט'ן אייגענעם איינזעהען גלייכצייטיג פעראָרדנען אז די תביעה זאל דערווייל געזיכערט ווערען.

ווי ס'זאל אבער נישט זיין, מוז אזא בקשה אין משך פון דריי טעג אומבעדינגט בעטראכט און דעצידירט ווערען.

אינ.

פראנטשישעק פריזיר פון דער אלט-שטאט
פערגלוסט זיך א זעזוואלעניע אויף א „שפייער" און פאלט דערפאר שיער נישט אריין אין קרימינאל
(א פראצעס אין היגען שטעטישען געריכט)

יעדער מענש האט א געוויסע שוואכקייט צו עפעס א זאך, פאראן מענשען, וועמענס איינציגער אידעאל איז עלעגאנטע קליידונג, פאראן אויך מענשען, וועלכע שפיגלען זיך אין שעהן מעבעל, צירונג אדער האבען פערגעניגען פון פערוויילונגען אדער קארטען-שפילען.

איך קאן א יונגענמאן, וועלכער וועט אייך אוועקשענקען א האלבע וועלט פאר אנ'אריגינעלען קראוואט.

דער העלד פון אונזער היינטיגען פראצעס-בעריכט קרענקט אויך אויף א שוואכקייט: ער גוסט פשוט אויס פאר א רעוואלווער.

מיינט נישט חלילה, אז מיר האבען דא צו טון מיט א פראפעסיאנעלען באנדיט, אז עס געהט דא וועגען עפעס א שרעקליכען רוצח. ביין! דער יונגערמאנטשיק, וועלכער האט אנומלט פערנומען די בעשולדיגונגס - באנק אין היגען שטעטישען געריכט, איז דווקא א רוהיג און בעשיידען מענטשעל, א פשוט פריזירל פון דער אלטשטעטישער געגענד. איהר קאנט דעריבער זיין גאנץ זיכער, אז ער וועט מיט דער „כלי" קיינעם קיין בייז נישט טון און עס האלט מיט איהם אויך נאך נישט אזוי שלעכט, אז ער זאל דארפען זיך אליין מכבד זיין מיט א בלייערנעם קוגעל.

נישט מעהר: אונזער גאמבע-קראצער'ל האט געהאט אנ'הנאה זיך צו שפילען מיט אזא מזיק'ל, ער האט געטראגט א שפייערל אין בוזעם - קעשענע — מיינט ער — האט מען מעהר קוראזש, פיהלט מען זיך היימליכער און מ'איז גאר אנ'אנדערער מענש.

מילא, היינטיגע צייטען לאזט זיך אזא „אידעאל" דערגרייכען פאר א פאר צעהנדליג זלאטעס, איז אבער אונזער פראנצישעק (און וועלכער פריזיער, וואס גארסאנירט די פערהארעוועטע קעפ פון די אלטשטעטישע בוגרות'ן, יודענעס און באבעס, וועט זיך דאן וואגען צו רופען אפרים?)) גראד א יוד, וואס וויל נישט עובר זיין אפילו אויף איין לאוו פון קארנ'ס קאדעקס.

לאזט ער זיך אנשרייבען א בקשה, אז מ'זאל איהם געבען א הכשר'ל (זעזוואלעניע) אויף א שפייערל. בכדי די דערמאנטע בקשה, זאל האבען דעם געהעריגען ערפאלג, האט ער געהייסען אריינשרייבען, אז ר'איז פון אלע זייטען ארומגערינגעלט מיט בלוטיגע שונאים, אז די גאנצע וועלט לאקערט אויף זיין לעבען און פערמעגען, אז מ'האט שוין אויף איהם געמאכט 99 אנפאלען און אויסגעפיהרט ביי איהם מעהר, ווי נאכאמאל אזוי פיל גנבות.

א קורצע אויספארשונג האט אבער באלד פעסטגעשטעלט, אז די אלע מורא'דיגע מעשיות, זענען נישט געשטויגען און נישט געפלויגען און אז די אלע אנפאלען און גנבות זענען א פראדוקט פון פראנצישעקס גאלארסקע פאנטאזיע.

[illegible] איהם צוגעצויגען צו געריכטליכע פע[illegible]ליכקייט פאר אריינפיהרען די מאכט אין א [illegible] און די טעג איז טאקע בעטראכט געווארען זיין פראצעס אין היגען שטעטישען געריכט.

דער פערטיידיגער פון אנגעקלאגטען האט אויפגעוויזען, אז ס'איז נישט פאראן קיין רעכטליכען גרונד אנצווענדען אין דעם פאל דעם ארטיקעל 156 פון שטראף-קאדעקס, ווייל ר'איז דאך נישט געקומען צו דער בעטרעפענדער מאכט און בעלייגט א ספעציעלע מעלדונג, אז מ'איז אויף איהם אנגעפאלען אדער מ'האט איהם בעגנב'עט. איהם איז בכלל נישט געגאנגען אין דעם, אז ס'זאל וועגען אזא „אנפאל" אדער „גנבה" אונטערגענומען ווערען אנ'אויספארשונג.

אפרים ל. האט געוואלט בעקומען אנ'ערלויבניש צו טראגען געוועהר. דאס איז א קאנצעסיע, וואס ווערט ערטיילט נאר די פערזאנען, וועלכע ענטשפרעכען געוויסע בעדינגונגען, דער אנגעקלאגטער אפרים ל. האט געמעגט אין זיין בקשה פארשטעלען, אז ער ענטשפרעכט יא די נויטיגע בעדינגונגען.

די מאכט האט אבער איהם נישט געקענט און נישט געטארט גלויבען אויפ'ן בלויזען ווארט, נאר געדארפט פאדערען בעווייזען. קוים האט ער אזעלכע בעווייזען נישט צוגעשטעלט אדער נישט געקענט צושטעלען, האט די מאכט בעדארפט צוריקשיקען די בקשה נישט בעטראכטערהייט און דערמיט האט דער גאנצער ענין אייגענטליך בעדארפען זיין ערלעדיגט.

דאס געריכט האט איינגעשטימט מיט די אויספיהרונגען פון פערטיידיגער און דעם אנגעקלאגטען אפרים ל. בעפרייט פון יעדער שטראף.

ארנום.

קופאן
אויף א יורידישער עצה
גילטיג מיטוואך דעם 9-טען דעצעמבער

א בעקאנטער יוריסט
ערטיילט יורידישע עצות
פון 3 ביז 4 א זייגער נאכמיטאג אין רעדאקציע פון אונזער צייטונג, פיעטריקאווער 21.
אינטערעסאנטען דארפען מיטברענגען דעם קופאן פון „נייעם פאלקסבלאט"
— פון דעם זעלבען טאג —

יורידישע עצות

בן דוב. די הנחה וועגען בעפרייען ארימע הענדלער פון דער פליכט אויסצוקויפען פאטענטען אדער ערלויבען אויסצוקויפען נידעריגע קאטעגאריעס פאטענטען איז נישט קיין נייע, נאר פערפליכטעט שוין אזוי לאנג, ווי ס'פערפליכטעט דער אוסטאוו וועגען אינדוסטריע-שטייער.

צעלניק. שדכנות געלד קאן מען געריכטליך נישט אפמאהנען.

איהר קאנט זיך ווענדען אין אורזשאנד ראזיעמטשי וועגען פעסטשטעלען דאס גרונד-דירה-געלט. דערווייל מוזט איהר אבער צאהלען, זאל זיין ווייניגסטענס כאטש אזוי פיל, וויפיל איהר אליין האלט פאר גענוג.

אויף וואסערע פראגען מוז מען ענטפערן

בעת דער היינטיגער אלגעמיינער פאלקסצעהלונג

ווער עס וויל פיגורירען אלס יוד, מוז אנגעבען יודיש אלס זיין מוטער-שפראך

לאמיר בעטראכטען די אלע פראגען, אויף וועלכע יעדער איינוואוינער איז מחויב ביי דער פאלקסציילונג פינקטליך צו ענטפערן (דעם בויגען „א“), ווער ס'גיט פאלשע ידיעות, אדער שטערט בכלל די פאלקסציילונג, וועט בעשטראפט ווערען מיט 500 זל. אדער מיט ארעסט ביז א חודש.

די בויגענס דארפען בדרך כלל אויסגעפיהרט ווערען דורך די ציילונגס-קאמיסארען. די ציילונג הויבט זיך אן היינט מיטוואך, דעם 9. דעצעמבער 8 פריה און דארף זיך ענדיגען אין פערלויף פון 3 טעג. דער ציילונגס-קאמיסאר פיהלט אליין אויס די בויגענס אויפ'ן סמך פון די אינפארמאציעס, וועלכע ס'גיט איהם דער באלעבאס (אדער באלעבאסים)) פון דער וואוינונג. אויב דער באלעבאס איז נישטא אינדערהיים גיט אינפארמאציעס אנ'אנדערער פון דעם הויזגעזונד, אדער פון די לאקאטארען.

אין אויסנאהמס-פאלען מעגען די בויגענס אויסגעפיהלט ווערען דורך דער בעפעלקערונג גופא. מיט דעם ציל גיט פונאנדער דער ציילונגס-קאמיסאר פון זיין ראיאן די פראגעבויגענס מיט 2 טעג פריהער (אלזא דעם 6. דעצעמבער)) פאר יעדער וואוינונג צו איין פארמולאר „א“, און אויב אין דער וואוינונג איז פערהאן מעהר ווי 10 איינוואוינער — צוגאב-פארמולארען. די פארמולארען דארפען איבערגעגעבען ווערען דירעקט דעם באלעבאס פון דער וואוינונג אין האנד, און נישט דורך די פערוואלטערס אדער וועכטער פון די הויפען. אין טאג פון דער ציילונג בעמט דער קאמיסאר אפ די בויגענס, קאנטראלירענדיג דערביי אויפ'ן סמך פון פונאנדערפרעגען און אויך פון דאקומענטען די ריכטיגקייט פון די ענטפערס.

די דאזיגע אויסנאהמס-פאלען זענען שייך אויף גאנצע אינסטיטוציעס, וואו ס'געפינט זיך א גרעסערע צאהל מענשען (שפיטאלען, היימען, האטעלען, מאיאנטקעס א. ד. גל.) אדער אויך אזוינע פאמיליעס, וואו דער קאמיסאר קען זיין זיכער, אז דער באלעבאס פון דער וואוינונג וועט זיי גוט דורכפיהרען. אין ביידע פאלען — צי די בויגענס פיהלט אויס דער ציילונגס קאמיסאר, צי די בעפעלקערונג אליין — מוזען דעם בויגען (פארמולאר „א“) אונטערשרייבען — חוץ דעם קאמיסאר — אויך דער באלעבאס פון דער וואוינונג אדער ווער עס איז פון די לאקאטארען.

די ערשטע 2 פונקטען (נומער 3 און 4) פון פראגעבויגען — נאמען און פאמיליע — פאדערען אייגענטליך קיין ערקלערונג נישט, ס'פערשטעהט זיך, אז מען מוז אנגעבען דעם ריכטיגען (יודישען) נאמען, ווי ער איז פערשריבען אין פאס אדער מעטריקע. עופה'לעך, וואס מען האט נאך קיין נאמען נישט געגעבען, דארפען פערציכענט ווערען — „יונגעל“ אדער „מיידעל“. אין 5-טען פונקט דארף מען אנווייזען די שייכות פון דער געגעבענער פערזאן צום באלעבאס פון דער וואוינונג — אדער די קרובהשאפט (ווייב, זוהן, טאכטער אד"ג"ל) אדער די ווירטשאפטליכע בעציהונג (דינסט, גאסט, א. אנד.), דער 7-טער פונקט — עלטער — דארף גענוי בעצייכענט ווערען, דהיינו: שרייבען די דאטע פון געבורט, ביי קינדער יונגער פון א יאהר דארף מען שרייבען די צאהל חדשים, ביי יונגערע פון א חודש — די צאהל טעג.

פונקט 8 — ארט פון געבורט — דארף אנגעגעבען ווערען די שטאט (שטעטעל אדער דארף), גמינע און פאוויאט, פאר אויסלענדער — די מלוכה.

פונקט 9 — ציוויל-שטאנד — פערהייראט, אדער קאוואליר, אדער מיידעל, אליין, אלמנה, און ד. גל.

קיין גענויערע דערקלערונגען פאדערט אויך נישט דער פונקט 10 — רעליגיע, דא מיינט מען נישט די אמת'ע איבערצייגונג, נאר די פארמעלע צוגעהעריגקייט צו וועלכער ס'איז אמונה; אהן רעליגיע קענען זיך פערשרייבען נאר אזוינע, וואס געהערען נישט אויך פארמעל צו קיין איין רעליגיעזען פערבאנד (קהלה).

זעהר וויכטיג איז דער פונקט 11 — וועגען דער מוטער-שפראך (יענזיק אויטשיסטי). אין די פראגעבויגענס איז נישטא קיין פונקט וועגען נאציאנאליטעט, אזוי אז די נאציאנאליטעט פון בירגער וועט מען קאנען בעשטימען בלויז לויט זיין מוטער-שפראך, ווער עס וויל אלזא פיגורירען אלס יוד, מוז אנגעבען יודיש אלס זיין מוטער-שפראך.

די פאלקסציילונג האט אין אויסזיכט צו פערפיקסירען דעם גאנצען בעשטאנד פון די מענשען, וואס געפינען זיך דעם טאג אין לאנד. דעריבער ווערען אלע פערשריבען — אלץ איינס, צי זיי וואוינען אין דעם ארט שטענדיג, אדער בלויז צייטווייליג, דאס וועט בעצייכענט אין די פונקטען 12 און 13. די, וואס וואוינען אין דעם געגעבענעם ארט שטענדיג אדער זענען צייטווייליג נישט פערהאן אין וואוינונג, דארפען אויך פערצייכענט ווערען און עס דארף אנגעוויזען ווערען וואוהין און צוליב וואס זיי זענען אוועקגעפאהרען (פונקט 14—15); אויב די פערציינעכטע פערזאן איז אנ'אויסלענדער, דארף אנגעגעבען ווערען די מדינה, פון וואנען זי איז בירגער. (פונקט 16).

דער 17-טער פונקט רעדט וועגען בילדונג. דא דארף גענוי אנגעוויזען ווערען די שול (אויער קורסען), וואס די דאזיגע פערזאן האט געענדיגט (בעקומען אנ'אטעסטאט); ווען אנ'אלגעמיינע שול און א פראפעסיאנעלע, דארפען אנגעוויזען ווערען ביידע; ווען עטליכע טיפען שולען — בידעריגע און העכערע, איז גענוג אנצווייזען די העכערע אויך דארף מען אנווייזען די שול, וואס מען בעזוכט איצט, אדער מען האט בעזוכט און נישט געענדיגט ווי פיל קלאסען, אפטיילונגען א. ד. גל.) אויך הויזבילדונג אדער זעלבסטבילדונג דארף בעצייכענט ווערען.

א גרויסע בעדייטונג אין דעם פרט האבען די פונקטען 18—19, דא דארף אנגעוויזען ווערען אויף וואס פאר א שפראך (אלץ איינס וועלכער) די פערזאן קען לייענען (פונקט 18) און שרייבען (פונקט 19), די דאזיגע סטאטיסטישע ידיעות קענען געבען א קלאר בילד פון דעם קולטורעלען מצב פון דער בעפעלקערונג בכלל און פון יעדער נאציאנאליטעט און געגענד (שטאט, דארף) בפרט.

ווייטער געהען וויכטיגע ידיעות וועגען דעם פראפעסיאנעלען בעשטאנד פון דער בעפעלקערונג. אין פונקט 20 דארף מען אנווייזען די בעשעפטיגונג. פון וואנען דער מענש ציהט זיין חיונה, אויב די פערזאן ארבייט נישט, דארף מען אנווייזען דעם הויפט-מקור פון וואנען זי בעקומט מיטלען צום לעבען (הויזבעזיצער, פענסיע, פענסיאנער, אונטערשטיצונג פון קרובים אד"גל, די בעשעפטיגונג, וואס גיט חיונה, קען אייגענטליך נישט אלעמאל שטימען מיט דעם עצם פראפעסיע (פאך), וואס די פערזאן האט געלערנט, א שטייגער א סטאלער קען ארבייטען ווי א דינער, און פון דעם האבען חיונה, אלזא דארף עס פערשריבען ווערען דינער און נישט סטאלער, א מענש קען האבען עטליכע פרנסות, דארף מען פערצייכענען די בעשעפטיגונג וואס גיט איהם מעהרער פרנסה אדער נעהמט צו מעהרער צייט.

מען דארף פערשרייבען גענוי (פונקט 21), דעם מין פראפעסיע און דעם ארט, וואס די פערזאן פערנעהמט א שטייגער — פאבריקאנט, סוחר, באלעבאס, פון געשעפט אדער ווארשטאט, מייסטער, ארבייטער, אנגעשטעלטער, (בוכהאלטער, קרעמער), זעלבסט שטענדיגער האנדווערקער אויער כאלופניק א. ד. גל. דא דארף גענוי בעצייכענט ווערען, צי דער בעל-מלאכה ארבייט פאר פריוואטע קליענטען אדער פאר'ן פאבריקאנט, מאגאזין, אדער פאר ביידע, די מיטגלידער פון פאמיליע, וואס ארבייטען אין געשעפט אדער ווארשטאט, דארפען שרייבען: העלפט דעם פאטער, דעם מאן א. ד. גל. די וואס העלפען נישט (פרויען, קינדער) דארף מען פערשרייבען — ביי די עלטערן, ביים פאטער, ביים מאן. אויב אזויגע פערזאנען פערדינען גאר דערצו אויך עטוואס, דארפען זיי אויך חוץ דעם פערצייכענט ווערען אין פונקט 25, וואו ס'געהען אריין אלע צוגאב-פרנסות, אבער ווען די פרויען פערנעהמען זיך בכלל מיט באלעבאטישקייט, דארף מען נישט דאס האלטען פאר בעשעפטיגונג, וואס גיט חיונה, תלמידים אין די לערן-אנשטאלטען דארפען אויך אויפווייזען ווער עס האלט זיי אויס, אדער פון וואס זיי פערדינען.

אין פונקט 20 געהען אויך אריין ארבייטסלאזע, אבער דערביי דארפען זיי אויך בעצייכענען די ארבייט און פראפעסיע פון וועלכער זיי האבען ביזאהער געהאט חיונה.

מענשען, וואס פערנעהמען זיך מיט פערמיטלעריי, אלע „לופטמענשען“, וואס האבען נישט קיין שטענדיגע און בעשטימטע פרנסה, דארפען אויך פערצייכענט ווערען אלס אזעלכע.

די דאזיגע אלע ידיעות האבען א גרויסע בעדייטונג פאר דער אילוסטראציע פון דעם עקאנאמישען צושטאנד פון לאנד, פון געגענד, פון דער אדער יענע גרופע און קלאס, ס'איז וויכטיג אויך אנצווייזען דעם ארט, וואו מען ארבייט: די פירמע און אדרעס פון ווארשטאט, קראם, אד"גל, (פונקט 23) דער ארבייטסגעבער (פאבריקאנט, באלעבאס פון געשעפט, פון ווארשטאט), דארף אנגעבען וויפיל ארבייטער און אנגעשטעלטע—נישט רעכענענדיג די מיטגלידער פון דער פאמיליע — ער בעשעפטיגט (פונקט 24), אין פונקט 25 דארפען גענוי אנגעוויזען ווערען (ווי ס'איז שוין דערמאנט) אלע צוגאב-בעשעפטיגונגען, וואס גיבען פרנסה, נישט קיין געצאהלטער (האנאראווע) בעשעפטיגונגען געהען דא נישט אריין. ווען איינער האט צוויי שטעלעס אדער פרנסות, דארף ער דא אנווייזען די קלענערע; אדער ווען איינער פערנעהמט זיך א שטייגער ווינטער מיט זיין בעשעפטיגונג און זומער מיט אנ'אנדערער, אדער ווען איינער בעקומט נאך פון ערגעץ וואו א שטיצע — חוץ זיין הויפט-פרנסה, דארף ער דאס דא אנווייזען.

לסוף בעווונדערע 2 פונקטען (26—27), זיי פערנעהמען די ידיעות וועגען לאנדווירטשאפט — גוטבעזיצער, ארענדאטאר, ארבייטער, דערביי דארף מען אנווייזען גענוי, וויפיל העקטאר פאשע, לאנקע א. א.

ווער האט איהם דערטרונקען?

סענסאציאנעלער פראצעס וועגען ליבע, אייפערזוכט און מארד אין לובלינער אפעלאציע-געריכט

לובלין.

ווען איז דעם פאר-פאלק, ווען „דער דריטער“ רייסט זיך אריין אין זייער פאמיליען-לעבען.

אין דארף דארלין האט געוואוינט דאס פערמעגליכע פאר פאלק קאזשימיערוש און פראנציסקא גורטשאק. דאס צוזאמענלעבען זייערס איז געווארען פון טאג צו טאג ערגער, ווייל דאס ווייבעל האט בעוויזען פלאם-פייערדיג זיך צו פערליבען אין דעם 33-יעהריגען וואלדאנגעשטעלטען יוזעף זדאליבסקי. די געליבטע האבען זיך לחלוטין נישט גערעכענט מיט די שכנים און מיט'ן מאן און תמיד געווען צוזאמען. דאס ווייבעל האט אפילו פאר'ן מאן נישט געלייקענט, אז זי שטעהט אין אינטימע בעציהונגען מיט איהר געליבטען. דער לעצטער האט ביי יעדע געלעגענהייט דעמאנסטרירט עפענטליך זיין געפעלען צו דער פרוי גורטשאק.

דאס ווייבעל האט מיט אלע כוחות און מיטלען געזוכט צו פערטרייבען איהר מאן פון שטוב, כדי אויף שטענדיג צו קענען זיך פערייניגען מיט איהר געליבטען, מען האט דעם מאן פערביטערט דאס לעבען, געלאכט, גע'חוזק'ט און גערייצט, ביז ער האט אויף א שטיקעל צייט פערלאזען זיין הויז, נעבענדיג דעם פערליבטען פארל פרייע הענד. אין א חודש ארום איז ער אבער צוריקגעקומען.

עטליכע טעג זענען אוועק און עס איז געשעהן עפעס שרעקליכעס.

דעם 6. דעצעמבער 1929 בעת גורטשאק איז מיט זיין „ליבע“ ווייבעל צוריקגעפאהרען פון שטאט אין דארף אריין, איז ער דערטרינקען געווארען אין א טייך.

זענען ארעסטירט געווארען פאלגענדע פערזאנען: דעם דערטרונקענעמס ווייבעל, איהר ברודער יאן באנק און איהר קאכאנעק יוזעף זדאליבסקי, די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז אין שטאט האט די פרוי גורטשאק און איהר ברודער צוזאמען אנגעשיכור'ט דעם אומגליקליכען מאן מיט ביר געמישט מיט בראנפען און דערנאך איהם אוועקגעפיהרט צום טייך, און איהם דארט ארייגעווארפען. יאן באנק האט ערקלערט, אז ער איז דעם פערברעכען בעגאנגען ווערענדיג דערצו אנגערעדט דורך דער פרוי גורטשאק און דורך איהר געליבטען דער פאר האט איהם די פרוי גורטשאק צוגעזאגט צו געבען א מארג ערד און זדאליבסקי האט איהם צוגעזאגט העלפן אויפצובויען א הויז.

די פרוי גורטשאק האט אבער געלייקענט, אז איהר געליבטער זאל דא האבען עפעס וואס געגומען אנ'אנטייל, זי האט פערזיכערט, אז ער האט אפילו נישט געוואוסט דערפון. די אויספארשונג האט אבער פעסטגעשטעלט, אז די פרוי גורטשאק מיינט צו ראטעווען איהר געליבטען, און אז זדאלינסקי האט געטראגען א שטארקע שנאה צום דערטרינקענעם. אז ער האט תמיד געזוכט מיטלען, ווי אזוי פון איהם פטור צו ווערען, אז ער האט בפירוש פערלאנגט פון זיין געליבטע, אז זי זאל א סוף מאכען צו איהר מאן און איהם „אפרוימען פון וועג“. אז יאן באנק האט באלד ביים ארעסטירען איהם אנגעוויזען אויף זדאלינסקי אלס אויף דעם הויפט שולדיגען מאראליש אין דעם פערברעכען אז בעת מען האט אנגעשיכור'ט דעם מאן איז זדאלינסקי אויך אריינגעקומען אין פיוואארניע, אז א טאג פאר'ן מארד האט ער ארויסגעוואפען זיין געליבטע פון איהר וואוינונג און זיך מיט איהר געסוד'עט, אז איז טאג פון מארד האט ער אויך געהאט א פערטרויערליכען שמועס מיט זיין געליבטע, אז באנקס פרוי האט אויך עדות געזאגט געגען זדאלינסקין און אז אויך גורטשאקס דינסט האט אנגעוויזען אויף זדאלינסקין, ווי אויף דעם מאראליש-שולדיגען אין מארד.

דאס קרייז-געריכט האט די פרוי גורטשאק פער'משפט אויף 12 יאהר שווער... באנק האט בעקומען 10 יאהר תפיסה און זדאלינסקי איז בעפרייט געווארען.

דער פראקוראר אבער דערלאנגט אנ'אפעלאציע און דאס לובלינער אפעלאציע-געריכט האט אין מאי באט אפריל 1931 פערמשפט אויך זדאלינסקען אויף 8 יאהר שווערע תפיסה און פון געריכטס-זאל איז ער תיכף אפגעפיהרט געווארען אין תפיסה אויפ'ן „זאמעק“.

געגען דאזיגען אורטייל האט דער פער'משפטער דערלאנגט א קאסאציע אין העכסטען געריכט, וועלכעס האט טאקע אנוליר'ט דעם אורטייל פון לובלינער אפעלאציע געריכט און פעראר'דנט אויפסנייע דעם פראצעס צו בעטראכטען.

פאייגע וואך איז דער פראצעס בעטראכט געווארען נאכאמאל אין לובלינער אפעלאציע געריכט דורך אנ'אנדער קאמפלעט ריכטער, עס זענען ארויסגערופען געווארען אויפסנייע אלע 15 עדות און אויך די פער'משפט'ע געליבטע זייגע מיט איהר ברודער, די געליבטע זייגע, הגם שוין אין תפיסה מלבושים האט ווידער גע'טענה'ט, אז זדאלינסקי איז אונשולדיג. אז שולדיג איז נאר זי אליין, באנק האט אבער ווידער גע'טענה'ט, אז אויך זדאלינסקי איז שולדיג.

אלס פערטיידיגער זענען ארויסגעטרעטען די לובלינער אדוואקאטען רעטינגער און ראדזקי.

דאס געריכט האט ארויסגעטראגען אנ'אורטייל, לויט וועלכען זדאלינסקי איז ערקלערט געווארען פאר אונשולדיג און איז תיכף בעפרייט געווארען פון תפיסה.

אט צו אזעלכע רעזולטאטען דערפיהרט מען ווען מ'רייסט זיך אריין אין א פאמיליע און מען שטערט דאס צוזאמענלעבען פון מאן און ווייב.

געוו. אסיסטענט פון די קליניקען פון אוניווערזיטעט אין בערלין

Dr. MED. STARKER

וועגערישע, הויט, האר און בלאז-קראנקהייטען

12 שרודמיעסקא 12

טעל. 126-87

נעהמט אן פון 9—11 און פון 4—8 אווענד.

זונטאג און יום-טוב פון 9 ביז 1 מיטאג.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן

דער ענגלישער דאמפער „סיציליען פרינס“,

וועלכער האט אפגערעטעוועט די מאנשאפט פון דער דערטרונקענער דייטשער שיף „הערמאניהא“.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דעצעמבער

מיטוואך 9 כט כסלו תרצ"ב

זון-אויפגאנג 7.27
זון-אונטערגאנג 3.25

גרויסע גנבה איז מיטען-טאג

אוועקגעפיהרט 27 שטיקלעך זיידענע סחורות פון גראסקאפ'ס לאגער

(—) די לאדזער גנבים האבען נעכטען אויסגעפיהרט א זעהר דרייסטע גנבה אין מיטען שטאט.

אויף שרודמיעסקא 3 (פיעטריקאווער 25) געפינט זיך דער לאגער פון זיידען-סחורות פון א. גראסקאפ, נעכטען איז דאס געשעפט צוליב חגא געווען געשלאסען. אין מיטען טאג זענען ענטליכע גנבים מיט א נאכשליסעל אריין אין געשעפט פון דארט ארויסגענומען 27 שטיקלעך זיידען סחורה, וועלכע זיי האבען איינגעפאקט אין זעק און דאס אוועקגעפיהרט אויף א דראזשקע, הגם אין דעם דאזיגען הויז איז די בעוועגונג זעהר גרויס איז קיינעם נישט איינגעפאלען אז ס'קומט פאר א גנבה. ערשט באכדעם ווי פון די גנבים איז שוין נישט געווען קיין שפור, איז די גנבה בעמערקט געווארען, די פאליציי האט אונטערגענומען אן'ענערגישע אויספארשונג.

10 וואכען שטרייק אין דער זיידען-בראנזשע

(—) נעכטען זענען פארגעקומען א רייה פערזאמלונגען — מיט'ן אנטייל פון 2000 ארבייטער פון דער זיידען-בראנזשע וועגען דער שטרייק-אקציע.

כידוע, שטרייקען אין דער דאזיגער בראנזשע 4000 ארבייטער, און דער שטרייק גופא געדויערט שוין 10 וואכען.

די פאבריקאנטען, וואס שיצען זייער קאלקולאציע אויף די לוינען פון דער באנוועל-אינדוסטריע, האבען אויך אין דער זיידען-בראנזשע פארגעלייגט אזעלכע לוינען. די ארבייטער האבען אבער דערויף נישט מסכים געווען און געפאדערט א הוספה 50 פראצענט.

די פאבריקאנטען האבען באין אופ'ן נישט געוואלט איינגיין אויף הנחות, און דעריבער איז אויף די פערזאמלונגען בעשלאסען געווארען ווייטער צו שטרייקען.

רעדוצירטער יודישער יונגערמאן

ווארפט זיך אראפ פון דריטען שטאק, און בלייבט א טויטער אויפ'ן ארט

(2) נעכטען, ארום איינס בייטאג, האבען די לאקאטארען פונ'ם הויז אויף פיעטריקאווער 51 פלוצלינג דערהערט א שטארקען קלאפ צוזאמען מיט א געקליאפער פון צובראכען גלאז און מורא'דיגע געשרייען.

ווען די לאקאטארען זענען ארויסגעלאפען אויפ'ן הויף, האבען זיי דערזעהן א שרעקליך בילד: אין א קאלוזשע בלוט, צווישען צובראכענעם גלאז, איז אינמיטען הויף געלעגען עפיס אן'עלעגאנט-געקליידעטער יונגערמאן, פון וועלכענס מויל און אויערען עס האט געשפריצט בלוט, ווי פון א פאנטאן.

מען האט תיכף ארויסגערופען פאנאטאוויע. יועלכע האט פעסטגעשטעלט, אז פיים יונגענמאן איז געשפאלטען דער שארבען אויך, אז עס זענען ביי איהם צובראכען ביידע הענט און פיס

אין א גוסס'דיגען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שוו. יוזעף שפיטאל, וואו ער איז אין משך פון 20 מינוט געשטארבען.

די פאליציי-מאכט, יועלכע איז תיכף אנגעקומען אויפ'ן ארט, האט פעסטגעשטעלט, קודם כל, אז דא איז געשעהען א זעלבסטמארד-פאל, וואס דער קרבן פון איהם איז געווען דער 26-יאהריגער סטאניסלאוו ראזענבערג פון זאכאדניע 21.

ראזענבערג, פון בערוף, א ביוראליסט, איז לעצטענס רעדוצירט געווארען, און דאס האט איהם געבראכט צום טראגישען שריט.

נעכטען אין דער פריה איז ראזענבערג ארויס פון שטוב א שטארק דענערווירטער.

ער האט זיך עטליכע שעה ארומגעשלעפט אהן א ציל איבער דער שטאט, און דערנאך איז ער אריין אויף פיעטריקאווער 51, וואס געהערט, אין דער העלפט, צו דער יודישער גמינע...

משמעות, אז מיט דעם זעלבסטמארד פלאן האט ער זיך ארומגעטראגען פון פריהער: ער איז ארויף אויף די טרעפען אויפ'ן דריטען שטאק, און זיך ארונטערגעווארפען פון טרעפען-פפען ענסטער.

סטעפעק וויל שוין נישט אנא'ן

בעשמיראפען איהם דער פערפיהרטערס עלטערען דורך סקילה

(2) סוף מעשה איז געשעהן נעכטען אין דארף יוטראשעוו, הינטער לאדז.

מיט א יאהר צוריק איז דער 23-יאהריגער סטעפאן רוזגא געווען א שטארקער איינגייער צו דעם רייכען פויער יאשינאווסקי, וועלכע האט געהאט א שיינע טאכטער, די 19-יאהריגע אננא — און זי איז עס טאקי געווען די סיבה פון סטעפעקס ספעציעלער אויפמערקזאמקייט.

צו איהר האט ער זיך געפוצט און געשדכנ'ט, און מיט איהר געוואלט חתונה האבען בדת וכדין.

עס איז שוין אפילו אזוי אויסגעקומען, אז דאס מיידעל האט געהאט פון איהם א קינד...

האט אבער פאסירט א מעשה, אז בעת א שרפה איז דער גאנצער פערמעגען יאשינאווסקי'ס פערברענט געווארען, און דער געוועזענער רייכער פויער איז געווארען א קבצן אין זיבען פאלעס.

דא האט זיך סטעפעק געכאפט, אז עס לוינט נישט פאר איהם „דאס געשעפט", און אז סיי-ווי איז שוין אננא נישט דאס, וואס געווען — האט ער זיך ביסלעכווייז-ביסלעכווייז אנגעהויבען ארויסצודרייען פונ'ם שידוך.

דאס מיידעל, אננא נעבעך, איז מחמת דעם אויסגעגאנגען, ווי א ליכט, האבען די עלטערען נישט געקאנט צוקוקען איהר צער — ס'איז דאך פארט אייגענס! — האבען זיי זיך ארייגענומען אין קאפ: „רויט, אדער טויט", אדער דער שגץ וועט חתונה האבען מיט זייער טאכטער, אדער זיי וועלען איהם אוועקשיקען טון א בעסערען שידוך אויף יענער וועלט...

וכך הוה: נעכטען אינדערפריה, אז מ'איז אך די פאטשערעס ארויס פון קלויסטער, האבען די יאשינאווסקי'ס מאן און ווייב, פערבעטען סטעפעק'ן אין שענק אריין עפיס טועם-פעם זיין און כאפען דערביי א שטיקעל שמועס מכוח אכצען-דרייצען...

איז מען געזעסען און ארייגעשמועסט, און ארייגנגע'טענה'ט, און אז עס האט גארנישט געהאלפען, סטעפעק האט געזאגט ניין און ניין, איהם פאלט גארנישט איין צו חתונה-האבען איצט מיט אננא'ן — זענען אלע ארויס אין דרויסען, און אויפ'ן וועג, גייענדיג און אמפערענדיג זיך צווישען זיך, האבען אננא'ס טאטע-מאמע געכאפט שטיינער (גראד רעפערירט מען אין דארף דעם שאסעי) און אנגעהויבען אזוי צו בעלייגען דעם פער'עקשנטען סטעפעק'ן, אז ס'האט נישט לאנג געדויערט, און ס'איז פון איהם געווארען א מת, וואס האט אויסגעהויכט זיין נשמה בוכשטעבליך דורך סקילה...

פאליציי האט ארעסטירט די יאשינאווסקי'ס און נעכטען 7 אין אווענד האט מען זיי געבראכט אין לאדז און ארייגעזעצט אין דער טורמע אויף קאפערניקא גאס.

קאנפיסקירט זיידענס און ציהרונג

פאהרט זיך אזוי א וואגען אויפ'ן זשגאווער שאסעי...

(א) אויף דעם שאסעי פון זשגאוו האט א פאליציי-פאטרול פערהאלטען ביינאכט אן'אנגעלאדענעם וואגען, וואס איז געפאהרען אין דער ריכטונג קיין לאדז. דער פוהרמאן קארל לעוועק פון וויעלון, און דער בעגלייטער יחזקאל פראנקענטאל האבען לכתחילה דערקלעהרט, אז זיי פיהרען קיין לאדז גארן און דארפס-פראדוקטען. ווען מען האט אבער געעפענט אנ'אונטערשטען קאסטען, האט מען דארט געפונען אויסלענדיש זיידענס, 430 מעטער, אויף קליידער און קראוואטען, אין דער ווערט פון 10 טויזענד זלאטעס. חוץ דעם האט מען ביי פראנקענטאלען געפונען א סך רינגעלעך מיט ברילליאנטען און 2 בראשקעס. סיי דאס זיידענס, סיי דאס ציהרינג האט מען צוגענומען. לעוועק און פראנקענטאל האבען דערקלעהרט, אז דאס אלץ האבען זיי בעקומען צום איבערפיהרען פון איינעם אנ'אומבעקאנטען הער אין וויעלון. עס ווערט געפיהרט אנ'אויספארשונג.

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער
דירעקציע: דוד צעלמייסטער
ארעע 1-טער מאי 2.

היינט, מיטוואך, 9 אווענד די גרעסטע סענסאצ. אטראקציע!
כמעט בחנם! אלע בילעטען צו 50 גר. און 1 זל. ערשטע רייה
דער גרעסטער רעקארד-שלאגער, פון וועלכען גאנץ לאדז רעדט היינט
אהארץ, וואס בענקט
אין 3 אקטען פון יודישען לעבען מיט געזאנג און טענץ
מיט בערטא זאסלאווסקא און לעאן געטליכערמאן
און דאס 8-יאהריגע וואונדער-קינד לאלא אמזעל.
קאלאסאלער ערפאלג! ריהרענד! שפאנענד! אמוזירענד! אנציהענד! סענסאציאנעל!
יעדע סצענע אן'אוצר! יעדעס לידעל א שלאגער! נוצט אויס די היינטיגע
גינסטיגע געלעגענהייט! שפאט-ביליג! ביליגער ווי אין קינא!
פערשפעטיגט היינט נישט! ווער עס קויפט פריהער, בעקומט א בעסערן פלאץ.

מארגן גאסטראלירט די טרופע אין זגערזש מיט ב. זאסלאווסקא, ל. געטליכערמאן
ס'ווערט געשפילט „דער גאלדענער שידוך" ס'ווערט געשפילט

פרייטאג ערווארטעט אין קאמעראל-טעאטער א ספעציעלע
סענסאציע! וואס? לעזט מארגען! וואס?

שבת, 4 נאכמ. איינהייטס-פרייזן
דער ישיבה-בחור
מיט ל. געטליכערמאן צום ערשטען מאל אין לאדז אלס „ישיבה-בחור"

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

(א) קומענדיגען שבת, דעם 12-טען ד. ח. 9 אין דערפ־יה הויבט אן אין לאקאל אויף קאששושקי 21 צו אמטירען א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר יונגעלייט פון יאהרגאנג 1910 און עלטערע ביז 1883 איינשליסליך, וועלכע האבען זיך לעת עתה נישט צוגעשטעלט צו אנ'איבערזיכט און נישט רעגולירט זייער מיליטער-דינסט.

עס דארפען זיך צ שטעלען די פאבאראוועס, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון פ.ק.אי. - שטאט 1, ד. ה. אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11. פאליציי-קאמיסאריאטען, אויף וויפיל זיי האבען בעקומען אינדיווידועלע אויפפאדערונגען פון דער מאגיסטראט.

באנדיטעריי און געשלעגען

(א.) אומבעקאנטע פערזאנען זענען אויף פאביאניצער 92 בעפאלען דעם נעוועלבער יוזעף מאדער און איהם מערדעריך צושלאגען.

* * *

אויף סרעבושינסקא 3, נעבען שמיד'ס פאבריק איז ענטשטאנען א געשלעג צווישען ארבייטער. צו צוויי פון זיי סטאניסלאוו קוכארטשיק און מאריאן אלעשטשינסקי האט מען געמוזט ארויסרופען פאגאטאוויע.

דער פאלקסציילונגס-פאמיסאר,

אריינקומענדיג אין א וואוינונג, מוז זיך באלד לעגיטימירען.

א ציימונגס-יונגעל אונטער אנ'אויטא

(א) אראפשפרינגענדיג פון א טראמוואי איז דער 13-יאהריגער ציימונגס-פערקויפער, העבריק ווילטשאק ארונטערגעפאלען (אויף רוג קילינסקיעגא און נאפיורקאווסקיעגא) אונטער אנ'אויטא. ביים יונגעל איז צושעדיגט דער קאפ מיט די הענד. פאגאטאוויע האט איהם באנדאזשירט.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: ס. יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 9), ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטשא 6), ע. האמבורג (גלובנא 50), ל. פאוולאווסקי (פיעטריקאווער 307), א. פיאטראווסקי (פאמארסקא 91), ל. שטעקעל (לימאנאווסקיעגא 37)

פון שטעטישען געריכט

די טעג איז פארגעקומען דער פראצעס געגען ישראל לאכמאן פון אלעקסאנדער. ער איז געווארן אנגעקלאגט פאר צונעהמען פרעמד אייגענטום. דער פערטיידיגער אדוו. מאקסימיליאן רובין האט צונישט געמאכט די בעשולדיגונג און דערזעלבער איז געווארען פריי-געשפראכען.

יודען! געדענק ביי דער פאלקסציילונג היינט, מיטוואך, דעם 9-טען דעצעמבער גיב אויף אין דער רובריק מוטערשפראך י ו ד י ש אלס דיין אמת'ע מוטער-שפראך.
יודישע פאלקס-פארטיי אין לאדז.

קלעפסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען
נעהמט אז די דרוקעריי פון
„נייעם פאלקסבלאט"
די קלעפסידרעס ווערען איז משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט
און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאט.

אַמטליכעס

(2) עהערגעכטען איז ארויסגעפאָהרען אויף 3 וואָכען אורלויב דער פאָליציי־קאָמענדאנט פון לאָדזער פאָוויאט, אויבערקאָמיסאר לאנגע.

פערטרעטען וועט איהם אין משך פון דער צייט, דער לייטער פון זגערזשער קאָמיסאריאט, קאָמיסאר פאפראצקי.

געהיימנישפולער אנפאל אויף מלינארסקא גאַס

(2) לעם נומער 20 אויף מליגארסקע גאס איז נעכטען אַן׳אונבעקאַנטער פערשוין צוגעגאנגען צו דעם 37־יעהריגען באַלעסלאַוו מיענטקאָווסקי (פון באַלוטער מאַרק 10) און מיט אַ רעוואָלווער שאָס איהם שווער פערוואונדעט אין דער ברוסט.

דער אָנפאַלער איז ענטלאָפען און דעם פער־וואונדעטען האָט מען אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

ביי דער פאלקסציילונג

אויף דער פראגע וועגען דיין מוטערשפּראַך וועסטו ענטפערען: מיין מוטערשפּראַך איז יודיש.

געהיימנישפולער זעלבסטמארד פון א פאליציאנט

(2) נעכטען האָט זיך אין די פאָליציי־קאַשאַרען אין זגערזש געגומען דאָס לעבען דורכ׳ן אַריינשיסען זיך אַ קויל אין האַלז, דער 25־יעהריגער פאָליציאַנט מיכאַל זאַדראָנסקי, וועלכער איז מיט זיבען טעג אַ־קאָרשט אַריבערגעפיהרט געוואָרען פון ווילנע קיין זגערזש.

קיין שום בריף האָט דער זעלבסטמערדער נישט איבערגעלאָזט, אַזוי אַז זיין טראַגישער טאַט בלייבט דערוויל אַ סוד.

ארויסגע׳גנב׳עט א גמינע-קאַסע

(2) נעכטען האָבען זיך גנבים מיט דער הילף פון נאָכגעמאַכטע שליסלען אַריינגעקראָגען אין דער גמינע גאָלינאַ (קאָנינער קרייז,) און אַזוי־ווי זיי האָבען זיך אויפ׳ן אָרט נישט געקאָנט אַן׳עצה געבען מיט דער אייזערנער קאַסע, האָבען זיי איהר אַוועקגעשלעפּט אַ הונדערט מעטער ווייט פון דעם גמינע־אַמט, און דאָרט זי אויפגעריסען.

פון אינווייניג האָבען זיי אַרויסגענומען בסך הכל 500 זלאָטעס (נישט בחנם איז עס אַ גאָלע גאָלינאַ־קאָסע...) און ווערט־פּאַפּירען.

פאָליציי זוכט די קאַסע־איינבעכער.

דערוויל איז פעסטגעשטעלט געוואָרען אַז זייער צאָהל איז געווען דריי, און אַז זיי זענען מיט אַ טאַקסובקע געקומען פון לאָדז, און מיט דער זעלבער טאַקסובקע זענען זיי צוריקגעפאָהרען אין דער ריכטונג צו לאָדז.

קירצליך: די גאָלדענע ק
— אין —
„CAPITOL"

אָפּגעשטעלט דער אויטאָבוס=פערקעהר
אין דער גאַנצער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע

(א) עהערגעכטען האָט זיך געווענדעט צום וואָיעוואָדע אַ דעלעגאַציע פון פעראיין פון די אויטאָבוס־אינהאָבער. די דעלעגאַציע איז געקומען אין צו־זאַמענהאַנג מיט׳ן נייעם שטייער וועלכער בעטרעפט 33 פּראָצענט פון די הכנסות.

דער וואָיעוואָדע האָט ערקלערט דער דעלעגאַציע, דאָס ער קאָן דעם שטייער נישט ענדערען, ווייל ס׳איז אַ בעשלוס פון דער צענטראַל־מאַכט.

צוליב דעם האָבען אַלע אויטאָבוס־אינהאָבער אָפּגעשטעלט דעם פערקעהר צווישען לאָדז און דער גאַנצער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע.

דער אימפּאָרט קיין טערקיי
אַ נייע מניעה פאַר׳ן פּוילישען עקספּאָרט

(א) אין די ווירטשאַפטליכע ספערען ווערט שטאַרק אַרומגערעדט די פעראָרדנונג פון דער טערקישער רעגירונג וועגען שליסען די גרעניצען פאַר אימפּאָרטירטע סחורות פון אויסלאַנד. די גרע־ניצען זאָלען זיין צוגעמאַכט ביז סוף דעצעמבער ה. י. און דערנאָך זאָל איינגעפיהרט ווערען אַ סיס־טעם פון אַריינפיהר־רעגלאַמענטאַציע, ווען יעדן חודש וועט פערעפענטליכט ווערען אַ רשימה פון סחורות, וואָס עס איז דערלויבט צו אימפּאָרטירען קיין טערקיי.

די פעראָרדנונג שלאָגט זיך אויך אָפּ אויפ׳ן לאָדזער טעקסטיל־עקספּאָרט, בפרט אויף די לאָדזער ייִדען־שטאָפען.

דער׳הרג׳עט מתוך שמחה...
בעת אַ צוזאַמענטרעפעניש פון צוויי שכורים־חבריות

(2) דעם 16 מאַי ה. י. האָט זיך עדמונד סטאַ־לאַרסקי (ניי־זאַרזשעווסקאַ 25), מיט זיינע צוויי חברים סטאַניסלאַוו קענדזשיאַ און טשעסלאַוו מיט־קאָווסקי גאָר וואַזשנע אָנגעטרונקען און זאַלבאַדריט זענען זיי אַרויס „בתופים ומחולות" אין גאַס אַריין.

ס׳איז געווען אַזוי אַנ׳ערך זייגער 12 ביי־נאַכט...

האָבען זיי אַזוי גייענדיג אָנגעטראָפען אויף נאָך אַ פריילעכע „בעגלעזעלטע" קאָמפּאַניע, ומתוך שמחה האָט זיך געמאַכט אַזאַ געשלעגערייי, אַז סטאַלאַרסקי איז אַרויס מיט אַ צושפּאָלטענעם קאָפּ, און איז אין אַ פּאָר טעג שפּעטער, אין שפּיטאָל גע־שטאָרבען...

זענען נעכטען געשטאַנען פאַר׳ן געריכט דער „צד כשנגד", אין בעשטאַנד פון 4 פּערזאָן: קאַזשי־מיעזש, מיעטשיסלאַוו און וואַלענטי טשעפּלאַק, און וואַצלאַוו טשיזשקאָווסקי, וועלכע האָבען בעקומען אַ בעפרייאונגס־אורטייל.

כדי צו בעקומען אַ רעוואָלווער
טראַכט דאָס פויער׳ל אויס אַנ׳אָנפאַל פון אייגענעם קאָפּ אַרויס

(2) אַנדזשעי גראַנאַשיק איז טאַקע אַ פּויער פון דאָרף מאַרינקי (גמינע טום), אָבער דאָך האָט איהם געסטייעט שכל צו מאַכען אַזאַ קונץ:

אַזוי־ווי ער האָט שטאַרק חשק געהאַט צו בע־קומען אַנ׳ערלויבניש אויף אַ רעוואָלווער און אַזאַ ערלויבניש האָט מען איהם נישט געוואָלט אַרויסגע־בען, איז ער געקומען צו לויפען אין דער פאָליציי אַ פערסאַפּעטער, באשר בכן 3 באַנדיטען זענען איהם בעפאַלען אויפ׳ן שאָסעי, און ער איז קוים אַוועק מיט׳ן לעבען...

מען האָט געמאַכט אַ חקירה־ודרישה און אַזוי־ווי ס׳האָט זיך אַרויסגעוויזען אַז גראַנאַשיק האָט דעם אָנפאַל אויסגעטראַכט כדי צו קענען בעקומען אַ רע־וואָלווער — ווערט ער צוגעצויגען צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר אַריינפיהרען פאָליציי אין אַ טעות.

טראַגישער סוף פון אַ מיידעל
ווען דער חתן האָט זי אָוועקגעוואָרפען — דערשיסט זי זיך

(א) די 21־יאָהריגע באַרבאַראַ בושענטש־קאָווסקאַ פון פּאַביאַניץ (נאַרושעווסקאַ גאַס 2) איז אין משך פון 2 יאָהר אַרומגעגאַנגען מיט אַ יונ־גערמאַן, וועלכען זי האָט געהאַלטען פאַר איהר חתן.

מאַכט זיך אָבער, אַז דער דאָזיגער „חתן" בעקאַנט זיך מיט אַנ׳אַנדער מיידעל, אַ רייכערע, און ער ווערט איהר ריכטיגער חתן.

די בושענטשקאָווסקאַ האָט, פערשטייט זיך, דערפון געהאַט גרויס עגמת נפש, און 2 מאָל זיך געפּרובט נעהמען דאָס לעבען. מען האָט איהר ביידע מאָל געשטערט, און מ׳איז אָפּגעקומען מיט שרעק.

נעכטען ביינאַכט אָבער האָבען די שכנים דערהערט אַ שאָס, און אַז מ׳איז אַריינגעלאָפען אין דער בושענטשקאָווסקאַ׳ס וואוינונג, האָט מען זי געטראָפען ליגען אַ טויטע מיט אַ דורכגעשאָסע־נעם האַרץ...

אַנגעבען ביי דער

פאָלקסציילונג יודיש

אַלס דיין מוטערשפּראַך איז דער נאַציאָנאַלער הויב פון יעדען יודען, אַז נישט וועט ער נישט פיגו־רירען אַלס אָנגעהעריגער צו דער יודישער נאַ־ציאָנאַליטעט.

גוט מאָרגען!

די פאַסטעמפּאַווע קימפּעטאָרין...
(אַ מעשה׳לע צו דער היינטיגער פאָלקסציילונג)

היינט קומט פאָר די פאָלקסציילונג. היינט וועלען אייך בעזוכען די פאָלקסציילונג־קאָמיסאַרען, און פרעגען וועט מען אייך: וועלכע איז אייער מוטער־שפּראַך?

פערשטעהט זיך, אַז דער ענטפער וועט זיין:

— יודיש!

מיר ווילען נאָר פאַר אַ טייל פון אונזערע „מאָדערנע" „מענזשאַטקעס" און „פאַסטעמפּאָווע פאַ־ביענקעס" וועלכע קרעקען זיך מיט אַ יודיש וואָרט, דערצעהלען אַ קליין מעשה׳לע:

אַ „מאָדערנע מענזשאַטקע" האָט בעקומען גע־בורט־וועהען. וואָס ווייטער זענען די יסורים שטאַר־קער געוואָרען. זי האָט זיך געקאָרטשעט פון שמער־צען. די אַקושערקע האָט אָבער ערקלערט: ס׳האַלט נאָך ווייט...

ס׳איז אוועק אַ שעה. די שמערצען שטאַרקען זיך. זי שרייט: „אָי, מאַי באָזשע!" „ביע וויטשזשי־מאַם"! ס׳איז שוין דאָ אַ דאָקטאָר, דער דאָקטאָר ערקלערט אויך דאָס זעלבע: — ס׳האַלט נאָך ווייט...

די קולות געהען עד לב השמים — זי שרייט: „אוי יעיאַ"! „אומיע־אַם"! ס׳טוט זיך חושך, די הויז־מענשען און דער מאַן קעהרען וועלטען, און די אַקושערקע ענטפערט קאַלטבלוטיג: — ס׳איז נאָך נישט די צייט...

פלוצליג גיט די פרוי אַ ווילדען געשריי: — אוי, וויי מ־א־מ־ע־ש־י!

— שוין! — האָט די אַקושערקע געזאָגט. איצט איז געקומען די ישועה — דאָס יודישע וואָרט האָט געהאָלפען...

— דאָס מעשה׳לע דערצעהלען מיר פאַר אונ־זערע „מאָדערנע מענזשאַטקעס" און ספּעציעל פאַר די „פאַסטעמפּאָווע פּאַניענקעס", אויב מ׳וועט אייך פרעגען: וועלכע שפּראַך איז אייערע, זאָלט איהר זיך דערמאָנען, אין יענער „פאַסטעמפּאָווע" קימפּע־טאָרין!..

אב—נעק

דריי זעלבסטמאָרדען

(א) נעכטען האָבען מחמת נויט און עלענד געפּרובט בעגיין זעלבסטמאָרד, דורכ׳ן אויסטרינקען יאָדינע און סובלימאַט: 1) די 36־יאָהריגע אַר־בייטסלאָזע מאַריאַ באָבעק אויף סקאַרניעוויצער 3; 2) דער אַרבייטסלאָזער יאַנוש לעוואַנדאָווסקי — אויף פּאַביאַניצער 49 און 3) די אַרבייטסלאָזע דינסט־מיידעל פון וואַרשאַ, סטאַניסלאַווא פּיעטושאַק (אין דער באַהן, אין קאָלושקי).

פּאָגאָטאָוויע האָט אין די אַלע פאַלען ער־טיילט הילף.

אַ חנוכה־פייערונג פון שעורי־ערב ביי פּא"י

זונטאָג איז אין לאָקאַל פון שעורי־ערב ביי „פּועלי אגודת ישראל" פאָרגעקומען אַ סיום פייע־רונג פערבינדען מיט אַ חנוכה פייערונג. ה׳ שלום וואַרגאָן האָט געעפענט די פייערונג. פּרנס דוד הירש זילבערשטיין האָט רעפערירט וועגען חנוכה. דער כאָר האָט געצינדען חנוכה־ליכט. דער רבי פון ש"ע הרב ר׳ פישעל פּעדער האָט מסיים גע־ווען די מסכת.

ר. איזראעל.

פּערעלע

אַ סענסאַציאָנעל־עראָטישער ראָמאַן פון דער לאָדזער ווירקליכקייט

(2

— דאָס איז אויך אַ שטאַנדפּונקט, האָט קאַ־לינסקי געענטפערט, ס׳זענען פערהאַן מאָמענטען אין מענשליכען לעבען, וואָס וועלכע מ׳דאַרף זיי נישט אָפּהאַלטען פון בעגעהען זעלבסטמאָרד. ס׳ווערט ביי מיר אַ זעלבסטפערשטענדליכע זאַך. ס׳איז נישט פערהאַן דעמאָלט קיין שום אויסוועג און דעם סוד בעהמט מען מיט אין קבר אַריין, גלויב מיר, לעאָן, איך האָב אַליין געהאַט אַזעלכע מאָמענטען, איך האָב געוואָלט מיין סוד מיטנעהמען אין קבר אַריין, איך וואָלט דעמאָלס אויסגעמיטען זעהר פיל פריקרע זאַכען. ס׳וואָלט אויך אויסגעמיטען גע־וואָרען דער טויט פון ראַפאַל בראַנד און אַפילו אונזער געשפּרעך אַט איצט דאָ.

— יאָ, האָט דרייהאָרן געזאָגט, איך האָב נישט קיין אַנדער אויסוועג, דו ביזט גערעכט, בערנאַרד, מ׳דאַרף מיטנעהמען דעם סוד אין קבר אַריין, איך האָב שוין דאָס לאַנג געדאַרפט צו טון און דאַ־מאָלס וואָלט איך אויך אויסגעמיטען פיל פריקרע זאַכען, האַנקאַ ראַווסקאַ וואָלט נאָך איצט געלעבט און איך וואָלט טאַקע אויסגעמיטען דאָס איצטיגע געשפּרעך מיט דיר.

זיי זענען זיך פונאַנדערגעגאַנגען און מעהר צווישען זיך נישט גערעדט, קאַלינסקי איז מיט פעסטע טריט אוועק צו זיך אַהיים. דרייהאָרן איז געבליבען שטעהן, מיט בלאָנדזשענדע אויגען האָט ער זיך אַרומגעקוקט אין אַלע זייטען, אַזוי ווי ער וואָלט זיך נישט אָפּגעגעבן קיין חשבון פון דעם וואו ער געפינט זיך און וואָס איז מיט איהם פאָר־געקומען.

— ער האָט זיך געריבען מיט זיין קאַלטער האַנד דעם הייסען שטערן און צו זיך אַליין גערעדט:

— וואוהין זאָל ער געהען? וועמען האָט ער איצט אויף דער וועלט? צו פּערעלען? ניין, דאָס קען ער נישט און דאָס וועט ער נישט טון, ער האָט זיך ענטלאָסען. ער וועט בעגעהען זעלבסטמאָרד.

און ווי פון דער ערד איז פאַר איהם אויסגע־וואַקסען פּערעלע, ער האָט זיך געווישט די אויגען, כדי זיך צו איבערצייגען, צי דאָס איז נישט קיין האַלוצינאַציע.

פּערעלע איז דאָך געשטאַנען נעבען איהם און געקוקט אויף איהם מיט אַזעלכע גרויסע רחמנות־פולע אויגען, אין וועלכע ס׳האָבען געגלאַנצט טרעה־רען. עטליכע סעקונדען האָט זי גאַרנישט גערעדט, דאַן האָט זי איהם גענומען אונטער׳ן אָרים און געזאָגט:

— קום מיר וועלען געהען.

— ווי אַזוי קומסט דו אַהער?

— איך בין דאָ געשטאַנען גאַנצע טעג, לעאָן. איך האָב זיך געוואָלט מיט דיר זעהען, איך האָב געוואָלט דיר העלפען, איך האָב געוואָלט דיך ראַטע־ווען. איך בין גאַנצע טעג געשטאַנען דאָ פאַר׳ן טויער, אפשר וועל איך בעקומען אַ גרוס פון דיר, אפשר וועסטו אַרויסשיקען אַ ידיעה, אָבער אומ־זיסט בין איך דאָ געשטאַנען. ערשט איצט האָב איך דיך פלוצלונג געטראָפען.

— נאָך וואָס האָסט דו דאָס געטון, פּערעלע. צו וואָס דאַרפסט דו זיך מישען אין אַזעלכע ענינים, וועלכע קענען דיר ברענגען אַנ׳אומגליק.

— דערפאַר, ווייל דו ביזט פערמישט, לעאָן, ס׳איז פערפאַלען, איך האָב שוין מיין גורל אויף שטענדיג פערבונדען מיט דיינעם, איך קען נישט מעהר דיך פערלאָזען, איך וועל בלייבען ביי דיר, שטענדיג ביי דיר...

— פּערעלע, דו מיינסט דאָס ערנסט, דו טראַכסט אַזוי, ווי דו רעדסט?

דו קענסט דאָך מיך, לעאָן, איך רעד שטענדיג ערנסט, דורך די עטליכע טעג, האָב איך געמיינט, אַז איך ווער משוגע, אַז איך וועל דאָס מעהר נישט איבערהאַלטען... איך האָב נישט געוואוסט, וואָס איך זאָל אָנהויבען צו טון אַזעלכעס וואָס וואָלט געקענט לייכטער מאַכען דיין גורל, וואָס וואָלט דיר געקענט העלפען.

פּערעלעס ווערטער האָבען צוגעגעבען מוט לע־אָנען, ער האָט נישט געוואוסט וואָס ער זאָל פאַר פרייד ענטפערען, ער האָט פעסט צוגעדריקט פּערע־לעס האַנד צו זיך און אָנגעהויבען געהן מיט שנעלע טריט.

— לעאָן, איך וויל נישט האָבען פאַר דיר קיין בעהאַלטענע זאַכען און איך וואָלט שוין געוואָלט מיט דיר רעדען וועגען אַ געוויסען ענין, וואָס האָט אַ שייכות מיט דיין אַרעסט.

— וואָס אַזעלכעס?

— איך בין געווען וועגען דעם ענין ביי אַ מענש, וועלכען דו האָסט חושד געווען אין מאָרד איבער האַנקאַ ראַווסקאַ.

— ביי וועמען, פּערעלע?

— ביי מיין שעפס פרוי, די פרוי פון באַנקיר ראָזענטאַל.

— צו וואָס ביזט דו ביי איהר געוועזען?

— איך האָב זיך געוואָלט דערוויסען פאַרוואָס מ׳האָט דיך אַרעסטירט.

— פון וואַנען זאָל זי דאָס וויסען?

— איך האָב געמיינט, אַז דיין אַרעסט האָט אַ שייכות מיט דעם מאָרד.

— לעאָן האָט זיך פערטראַכט, און אין עטליכע סעקונדען אַרום געפרעגט.

— און וואָס האָסט דו זיך דערוויסט.

— דאָס איז געווען פאַר מיר אַ זעהר אונאַנגע־נעהמע וויזיט. פּערעלע האָט פערצעהלט לעאָנען מיט דער גאַנצער פּינקטליכקייט אַלץ וואָס איז פאָרגעקומען ביי דער פרוי ראָזענטאַל אין שטוב, וועגען דעם שרעקליכען גרויזאַמען מענש, וועלכען זי האָט דאָרט געטראָפען און וועגען אַלעם, וואָס דער דאָזיגער מענש מיט די „שלאַנגען אויגען" האָט איהר געזאָגט וועגען לעאָנען.

— דאָס איז נישט אמת, דאָס איז רכילות, דאָס איז אַ פּשוטער ליגען, האָט לעאָן כמעט ווי אויס־געשריגען אין מיטען גאַס.

— איך האָב דאָס פריהער געוואוסט, איך האָב מיר נישט געקענט לאָזען אין די געדאַנקען, אַז דו דער איידעלער, גוטער לעאָן האָסט צו טון מיט אַזעלכע טונקעלע פּערשוינען ווי ער מיט דער באַנ־קירטע זענען, אָבער... אָבער פון דער אַנדער זייט, בעהאַלסט דו דאָך אָבער עפּעס פון מיר אַ שרעק־ליכען סוד.

— ס׳איז אמת, אַז איך בעהאַלט פון דיר אַ זאַך, וועלכען איך קען נאָך נישט זאָגען, דאָס וועסט דו זיך שפּעטער דערוויסען.

— איך וועל זיך נישט איינעקשענען, אַז דו זאָלסט מיר שוין זאָגען, אָבער די חברה־לייט ווע־סען דאָך, זעהר פיל וועגען מאָרד פון האַנקאַ ראַווסקאַ

(פאָרטזעצונג קומט).

די הכנות צום גראנדיעזען סילוועסטער-באל לטובת „אוזדראוויסקא"

דאס יאהר 1931 געהט שוין צום סוף און אין טיר קלאפט שוין דאס נייע יאהר. נישט קוקענדיג דערויף, וואס לאדז איז איינגעהילט אין נעפעל פון קריזיס, ארבייטסלאזיגקייט און הומאר-לאזיגקייט, גרייט זיך דאך דער עולם מקבל פנים זיין דעם אנקומענדען יאהר מיט פרייד און היי-טערקייט ווי עס פאסט פאר עולם הזהניקעס, וואס זארגען זיך נישט פאר'ן מארגען. כדי צו געבען דעם עולם די מעגליכקייט פריילין און לוסטיג בע-געגענען דעם נייעם יאהר האט די רירעווודיגע פערוואלטונג פון „בקור חולים און „אוזדראוויסקא" וואס טראגט הילף און היילונג ט'יוגנטער קראנקע, בעשלאסען איינצוארדנען א פראכטפולען סילוועס-טער-באל אין זאל פון פילהארמאניע.

די ערעפנונג פון נתן שפיגעלס בילדער-אויסשטעלונג

די ערעפנונג פון נ. שפיגעלס בילדער-אויס-שטעלונג האט בולט בעוויזען ווי בעליבט און פא-פולער דער דאזיגער קינסטלער איז אין אונזער שטאט. הונדערטער מענשען זענען געקומען אנקו-קען די נייע שאפונגען פון יונגען מאהלער, וואס האט זיך שוין קנה שם געווען אין גאנץ אייראפא. נ. שפיגעל האט דאס מאל איבעראשט זיינע אייגענע פערעהרער אליין, מיט זיין קרעפטיגער פערטיפטער אייגנארטיגקייט. פאר זיינע בילדער נעהמט ארום דעם צושויער א בגפיהל ווי ער וואלט עפיס טיפערעס, עפיס ווייטערעס דערזעהען. זיכער איז נישט איינער פון די בעזוכער ארויסגעגאנגען פון דער אויסשטעלונג מיט יענעם ציטער און בענ-קעניש, וואס נאר עכטע און גרויסע קונסט איז בכח ארויסצורופען.

יונגער יודישער דיכטער פון רומעניען צוגאסט אין לאדז

אין לאדז ווייל איצט דער בעקאנטער יונגער יודישער דיכטער נ פ ת ל י ה ע ר ץ ק א ן פון רומעניען. דער אויבענדערמאנטער דיכטער האט דעביוטירט מיט עטליכע יאהר צוריק אין דעם דייטשען זשורנאל „ליטעראַרישע רונדשוי", געדרוקט א לענגערע צייט לידער און איפיקלען אין דער דייטשער פרעסע, שפעטער איבערגעגאנגען צו יודיש, זיך געדרוקט אין פארשידענע יודישע ליטע-ראַרישע אויסגאבען אין רומעניען. קיין פוילען איז קאן געקומען אלס סטיפענדיאנט פון דער יודישער קהלה אין טשערנאוויץ, שטודירען די מאטעריאלען פון י. וו. א. אין ווילנע און זיך צו בעקענען מיט'ן יודישען קולטורעלען לעבען אין פוילען, ווי שולען, סעמינארען א. א. וו. דער דיכטער האט אויך פערבראכט א לענגערע צייט אין ווארשע, וואו ער האט זיך בעקאנט געמאכט מיט זיינע לידער אין „ליטעראַרישע בלעטער" און „וואכענ-שריפט". די לידער אין דער „וואכענשריפט" און וועלכע דער דיכטער האט געלייענט אויף פער-שידענע אווענטען האבען שטארק אויסגענומען.

אין לאדז פערבלייבט דער דיכטער עטליכע וואכען כדי צו בעקענען זיך מיט'ן יודישען אר-בייטער-לעבען פון אונזער שטאט.

אין די נאהענטסטע טעג וועט דער דיכטער ארויסטרעטען מיט א רעפעראט אין „ק ו ל ט ו ר-ל י ג ע" א. ד. ט. „א ק ט ו ע ל ע ל י ט ע ר א ט ו ר-פ ר א ב ל ע מ ע ן", וואו ער וועט אויך לייענען זיינע נייעסטע שאפונגען.

דער אווענד זאגט צו צו זיין זעהר אינ-טערעסאנט.

בעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע
— פון —
מאגיסטער נ. שאץ
פיעטריקאווער 37, 2 שטאק פראנט
אנאליזען פון קאל, אורין, לייכעץ א. אנד.
מעסיגע פרייזען. מעסיגע פרייזען

אין קורצען קומט פאר אין „קולטור-ליגע"
א גרויסער ליטעראַרישער אווענט
פון דיכטער
נפתלי הערץ קאן
פון רומעניע
פרטים אין די חמערדיגע טאגען.

היינט מיט רעגינא צוקער ספעציעלע חנוכה-פארשטעלונג

היינט מיטוואך ווערט געגעבען אין פילהאַרמא-ניע א ספעציעלע חנוכה-פאַרשטעלונג מיט דעם לאָדזער ליבלינג רעגינא צוקער אין די בעסטע אָפער-רעטע „דאָס חזנדל", און נאָך דער פערשטעלונג די זעהר אויסגענומענע קאָמעדיע דאָס „עיבור-יאָהר מיט צימבאַליסט'ן אין דער הויפט-ראָלע.

„א הארץ, וואס בענקט" אין קאמעראל-טעאטער

היינט ווערט געשפילט אין קאַמעראַל-טעאַטער מיט בערטאַ זאַסלאַווסקא און לעאָן געטליכערמאַן צום 49 מאָל די שפאַנענדע און סענסאַציאָנעלע מעלאָ-דראַמע „אַ הארץ ,וואָס בענקט".

היינט פרעמיערע אין „קאקטייל"

היינט קומט פאָר אין אויסגעצייכענטען רעווי-טעאַטער „קאָקטייל" א פרעמיערע א. נ. „ביי אונז איז אנדערש".

עס ווערען געגעבען א רייהע נייע שלאַגער-נומערן.

ראדיא-פראגראם
מיטוואך, דעם 9 דעצעמבער

11,58 צייטסיגנאל, 12.10 גראמאפאן, 3.50 גראמאפאן, 4,20 פאַרלעזונג, 4,40 גראמא-פאן, 4,55 לעקציע ענגליש, 5,10 פאַרלעזונג, 5,35 קאָנצערט, 6,50 פערשידענעס, 7,15 לאָדזער פאַסטקעסטעל, 7,50 רעפערטואַר, 8,00 פעליעטאָן, 8.45 פרעהליכע מוזיק, 9,00 ליטעראַרישע פער-טעל שעה, 9,15 פאָרטעפיאַן-ריטשיטאַל, 10,10 קאָמוניקאַטען, 10,25 גראַמאָפאָן, 10,45 אויסלענ-דישע טראַנסמיסיע.

* * *

היינט 21.15 וועט דער בעקאנטער פיאניסט קאָן אויספיהרען בעטהאווען'ס בעריהמטע סאנאטע „די וואלדשטיינישע", איינס פון די מעכטיגסטע שאפונגען פון גרויסען קאָמפאָזיטאָר. ער וועט אויספיהרען נאָך אנדערע ווערק. 22.10 וועט פאָר-געלעזען ווערען די זעהר שפאַנענדע דערצעהלונג פון בערנארד שאו „די ליבע ביי ארמיסטען" זיינע בליציגע פאראדאָקסען און בייסיגע וויצען דער גרעהען אין דאָזיגען ווערק צו דער העכסטער מדרגה.

ספארט-בעוועגונג

נעכטען זענען אין גאנץ פוילען פאָרגעקומען אַ גאַנצע רייהע באָקס-מעטשען. די הויפט-אַטראַקציע איז געווען אין וואַרשאַ, וואו ס'איז פאָרגעקומען דער באָקס-מעטש צווישען דער רעפרעזענטאַנץ פון בער-לין, וועלכע האט זונטאָג געקעמפט אין לאָדז מיט דער רעפרעזענטאַנץ פון וואַרשאָ.

וואַרשאַ—בערלין 7:9

דער באָקס-מעטש האָט זיך פערענדיגט מיט אַ זיג פון וואַרשאָ אין דער דערמאָהנטער פערהעלט-ניש. פון די יודישע „מכבי"-באָקסער האָבען פון דער וואַרשעווער רעפרעזענטאַנץ אַנטייל גענומען אַנ דערס, בירנצווייג, און גאַרבאַרזש. אַנדערס האָט בע קומען 2 פונקטען דורך אַ וואַלקאָווער, ווייל דער דייטש אַהרענס האָט געהאַט אַנ'איבערוואַג. בירנ-צווייג (מכבי) האָט רעמיזירט מיט שוואַרץ'ן. גאַר-באַזש האָט געוואונען ביים דייטש עווערט.

ש.ה.ס. (שלעזיען)—חשמונאי (לעמבערג) 3:13

דער מאַנשאַפטס-קאַמף וועגען דער פוילישער-מייסטערשאַפט האָט זיך געענדיגט מיט אַ גרויסען דורכפאַל פון חשמונאי. צו דעם פינאַל-מעטש ווער-גען דער מייסטערשאַפט זענען אַזוי אַרום צוגע גאַנגען די פויזנער „וואַרטאַ" און די שלעזישע ב. ק. ס.

וואַרטא (פויזען)-רעפרעזענטאַנץ (ווילנא) 5:7

אַ צווייטער באָקסער-גאַרניטור פון דער פויז נער „וואַרטאַ" האָט בעקעמפט די רעפרעזענטאַנץ פון ווילבא.

צ.ו.ס. (ווארשא)—וואוועל קראקא 7:7

פוילישער מייסטער אין רינג-קאמף

נעכטען האָבען זיך פערענדיגט די פוילישע מייסטערשאַפטען אין רינג-קאַמף. דער לעצטער מעטש צווישען „סקראַ" און „לעגיאַ" האָט זיך פערענדיגט מיט אַ זיג פון „סקראַ". דאָך אין דער אַלגעמיינער קוואַליפיקאַציע האָט „לעגיאַ" געהאַט מעהר פונקטען און האָט דערגרייכט די פולע מייס-טערשאַפט. וויצע-מייסטער איז „סקראַ".

אפקלאנגען פון די פארגעקומענע אנטיסעמיטישע עקסצעסן אין דער ספארט-וועלט

נעכטען איז דורכ'ן היגען אַמט פאַר שפיל און דיסציפלין ביים היגען פערבאַנד פאַר ספאָרט-שפילען בעהאַנדעלט געוואָר'ען דער פראָטעסט פון יודישען ספאָרט-קלוב „מכבי", וועגען פאָרגעקומענעם קאָרב באַל פינאַל-מעטש צווישען דער יודישער מאַנשאַפט און „גייער" וועלכער האָט זיך ווי בעוואוסט פערענ-דיגט מיט אַ זיג פון דער פוילישער מאַנשאַפט.

דער דאָזיגער מעטש איז פאָרגעקומען ביי אויסערגעוועהנליכע בעדינגונגען פאַר דער יודישער מאַנשאַפט. בשעת די עקסצעסן אויף יודען מיט איניגע וואָכען צוריק, די פוילישע מאַנשאַפט האָט דעם דאָזיגען מעטש אויסגענוצט אויף אַנצוזלע'רנען די יודישע שפילער. עס איז טאַקע נישט קיין וואונ-דער, אַז די יודישע ספאָרטלער האָבען דעם דאָזיגען פינאַל-מעטש ,וועלכער האָט דעצידירט וועגען אַריי-בערגעהען אין דער „אַ"-קלאַס פשוט מורא געַ-האַט דעם מעטש צו געווינען און נישט קוקענדיג דערויף זענען די יודישע שפילער צושלאָגען גע-וואָר'ען דורך זייערע פוילישע „חברים".

דער אַמט פאַר שפיל און דיסציפלין האָט דע-ריבער דעם מעטש אַנולירט און פעראָרדענט איבער-צוחזרן דאָס שפילען ביי פערמאַכטע טירען.

עס איז צו האָפען אַז די יודישע „מכבי"—שפילער וועלען דאָס מאָל בעווייזען אַז אויף דעם פערגאַנגענעם מעטש זענען די געפאַלען קרבנות פון כוליגאַניזם, און וועלען זיך בעמיהען צו רעוואַנ-זשיר'ען פאַר זייער מפלה.

שווים-דריי-קאמף אין זגערזש

זונטאָג נאָכמיטאָג קומט פאָר אַ שווים-דריי-קאַמף אין זגערזשער באַסיין צווישען די מאַנשאַפ-טען „ל.ק.ס.", „טריאומף" און „מכבי".

די יודישע מאַנשאַפט נעהמט אַנטייל מיט 18 שווימער אין אַלע קאָנקורענצען און אין אַ שטאַפעט.

דער דאָזיגער מעטש האָט אין די לאָדזער ספאָרט-קרייזען אַרויסגערופען אַ גרויסען אינטערעס ווייל די דערמאָנטע מאַנשאַפטען געהערען צו די שטאַרקסטע אין לאָדז.

אַ האקעי-סעקציע ביי „מכבי"

דער רירהרעווודיגער יודישער ספאָרט-פעראיין אין לאָדז „מכבי" האָט אָרגאַניזירט צום אָנקומענדען ווינטער-סעזאָן אַ אייזהאָקעי סעקציע, וועלכע וועט אַנטיילנעהמען אין די מייסטערשאַפט-קאַמפען אין לאָדז.

די טרעניגגען פון דער סעקציע וועלען קאָרקו-מען אויפ'ן ספאָרט-פלאַץ „העלענאָוו", אונטער דער אויפזיכט פון ה"ה גרילאַק, און שפירא, אַלס טרענער איז אַנגאַזשירט געוואָרען דער לאָדזער רעפרעזענ-טאַנץ-שפילער דרעגער.

די קארב-באל-מאנשאפט פון „מכבי" פאהרט קיין לעטלאנד

די קאָרב-באַל מאַנשאַפט פון „מכבי" וועלכע איז די שטאַרקסטע יודישע מאַנשאַפט אין לאָדז האָט אַנגאַזשירט אויף צוויי מעטשען די טאַלינער קאָרב-באַל מאַנשאַפט פון „אימציאַ" אויף דעם 29 דע-צעמבער ה.י.

אין יאַנואַר פאָהרט די „מכבי"-מאַנשאַפט אויף רעוואַנזש-מעטשען קיין לעטלאַנד און וועט דאָרט שפילען איניגע קאָרב-באַל מעטשען.

דאָס איז דער ערשטער פאַל אַז אַ יודישער ספאָרט-שפילען מאַנשאַפט זאָל דעמאָנסטרירען דעם פוילישען קאָרב-באַל אין אויסלאַנד.

נעץ-באל מענער
„מכבי" — „גייער" 26:28

נעץ-באל פרויען
„מכבי" — „גייער" 28:30

זייט איניגע טעג קומט אין לאָדז פאָר אַ טור-ניר פון פוילישען פערבאַנד פאַר ספאָרט-שפילען אַ נעץ-באַל טורניר וועגען אַ בעכער. אין דאָזיגען טורניר בעטייליגט זיך ווי בעוואוסט אויך די מאַנ-שאַפטען פון „מכבי".

נעכטען האָבען די יודישע מאַנשאַפטען אָפגע האַלטען ...יי נצחונות שלאָגענדיג די מענער-מאַנ-שאַפט פון „גייער" מיט 26:28 נאָך אַ צושפיל און די פרויען-מאַנשאַפט פון „גייער" מיט 28:30.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"
דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן.
היינט, מיטוואך, 9 אוו. אַ גראנדיעזע פארשטעלונג לכבוד חנוכה!
אַ דאפעלטע חנוכה-פארשטעלונג פאר 1 זלאטי.
איינהייטס-פרייזען: אלע בילעטען אין פאַרטער נור 1 זל. א בילעט, באַלקאן און גאלעריע-50 גראשן
כמעט בחנם! שפאט-ביליג!
נוצט אויס די היינטיגע געלעגענהייט!
3 שעה פערגעניגען
פאר עטליכע גראשען
קומט און איבערצייגט אייך!
היינט צום לעצטען מאל מיט דעם לאָדזער ליבלינג
רעגינא צוקער
אין דעם וועלט-שלאגער-אפערעטע מיט 30 נומ' געזאנג, גרויסער כאָר און קינדער-כאָר
דאס חזנ'דל
פאלקסטימליך / חסידיש / ממזריש
נאך דער פאַרשטעלונג גיט צימבאַליסט דעם לאָדזער טעאטער-עולם חנוכה-געלד
„דאס עיבור-יאהר"
קאמעדיע אין 1 אקט, אויסגעפיהרט פון כאראל צימבאליסט
ג ע ד ע נ ק ט ! און זאגט דאס אלע פערעהרער פון ר ע ג י נ א צ ו ק ע ר
שוין דעם פרייטאג צימבאליסט'ס גרעסטע סעזאן-אויפפיהרונג
דער גאלדענער חלום מיט רעגינא צוקער אין דער הויפט-ראָל
שבת, 4 נאכמ. „ציפקע-פייער" מיט חנוכה-לאטקעס
מארגן גאסטראלירט די טרופע מיט רעגינא צוקער אין טאמאשאוו.

Dr. med. Z. Datyner
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר בלאז, נירען און אורין-קראנק.
PIRAMOWICZA 2 (Olginska) tel. 148 95
נעמט אן פון 9-10 פארמ. און פון 6-8 אוו.

קלאנג-קינא-טעאטער
APOLLO
היינט און פאלגענדע טעג!

א גאנץ נייע קאפיע! נייע ליטעראַרישע בעאַרבייטונג פון מעכטיגער עפאפיי פון העלדישקייט און ליבע א.ז.
2 סעריעס מיטאמאל!
„NIBELUNGI"
2 סעריעס מיטאמאל!
אין די הויפטראלן: PAWEŁ RICHTER, B. GOETZKE, RUDOLF KLEIN-ROGGE
H. A. SCHLETTOW. MAŁGORZATA SCHON i inni
אנהייב 4 א זייגער נאכמיטאג שבת און זונטאג 12 בייטאג

היינט און ווייטערע טעג! דאס איינציגע אין זיין גייכען קלאנג מייסטערווערק, וואס אילוסטרירט דאס הארטע פול מיט געפאהרען און ראמאנטיזם לעבען פון די זעלנער פון פרעמדלעגענדישען לעגיאן.
רעזשי פון ALEKSANDER KORDA
די בלום פון אלזשיר
פול מיט סענטימענטען פון גרויסער ליבע, אפפערונג, איבערלעבע-נישען פון א ליבעס-פאַרל אין הארץ פון אפריקע. אין די הויפטראלן:
Fifi Dorsay, Harrold Murray
אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע און לאנד-אקטואליטעטען. — — — אנהויב אין געוו. טעג 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג — 12.30 בייטאג.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

הייגט און פאלגענדע טעג!
דער גרעסטער פילם פון דער וועלט!
פילם, וועלכער האט געשטורמט הערצער פון די צושויער א. נ.

„ליבעס-פאראדע"

רעזשי פון געניאלען **Ernest Lubicz**
אין די הויפט-ראלען:
Jeanette Mac Donald,
Maurice Chevalier
נארמאלע פרייזן פון די פלעצער.
נעכסטער פראגראם: „געשפענסט פון די סאלאנען"
דער זאל איז גוט בעהייצט.
אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.

מעבעל

אאיבעראשונג פאר די אלע, וואס ווילען קויפען מעבעל!
מיר בעווייזען אויף לאנגער אלע ארט מעבעל פון די בעסטע אויסל. מאטעריאלען, די פרייזן זענען רעדוצירט מיט 50%
א קאמפלעט שלאף-צימער צום פרייז פון 1050 זל.
" " שפייז-צימער " " " 1250
" " גאבינעט " " " 850
ווי אויך איינצעלנע מעבעל-שטיקער, בילינער ווי איבעראל
„סטיל", נארוטאוויטשא 4 טעל. 190-26. קומט און איבערצייגט אייך!
איז צו בע-קומען און

44 וויכטיג פאר מחותנים! 44

קייפט נישט קיין מעבעל בעפאר איהר איבערצייגט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט

Ch. ŁAZNIK

44 גדאנסקא (דלוגא) 44
טעל. 162-56
נאר ביי מיר קענט איהר בעקומען פערש. מעבעל שעהן, גוט און ביליג.
בעם: בקויף אויך גענוצטע מעבעל, דיוואנעם א. ז. וו.
קומט און איבערצייגט אייך!
44 44

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערוועז-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט ראסמעטיק.
-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
- בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. -
וויזיט 3 זל.

Dr. med. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 20193
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג
נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 5—8 אווענד.
זונטאג און יום-טובים פון 9—1 בייטאג.

„SANATO"

כירורגיש-ווענערייז-אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-ווענערייז-אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד רייטלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פריז פון א געבורט אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאסוי
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאנטאר

שייטלען

מיט פאריזער שריפט
ווי אויך פערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאסיג און רעעל אויסגעארבייט
צו ביליגע פרייזען
ביי קערש, סקווערצאווא 15
לינקע אפיצינע, 1-טער שטאק.

יעדער איינציגער
האט זיך איבערצייגט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען אז"וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידענע געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאל-בעארבייטונגען
שלאסעריי-ארבייטען
מאשינען-טיילען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13
(רוג זאכאדניא)

DR. MED. J. LUBICZ

כירורג-ארטאפעד
פאלודניאווא 9, טעל. 183-17
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאוניע פון זעמאליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: הקלארקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטען א. ז. וו.
נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

Dr. med. W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4
(נעבן קינא „טשארי") טעל. 134-72
נעהמט אן פון 2½ — 4 און פון 7 — 8 אווענד

Dr. Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען
11-טעז ליסטאפאד 9
קאנסטאנטינער טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעסאגיעצע זגעוו שער 17 פון 10 — 11 און פון 2—3

Dr. med.
H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר הויט-, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43) טעל. 141-32
עמפאנגס-שעה'ן 8 — 10, 12 — 2 און 5 — 8, זונטאג אין יו"ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

Dr. A. SZMIRGELD

ספעציאליסט פון נערוועןקראנקהייטען שפראכשטערונגען, (שטאמלען און אנדערע) היילונג פון שוואך-ענטוויקעלטע און שווער-ערציהבארע קינדער
ul. SRODMIEJSKA Nr. 27
טעלעפאן 151-89 פון 5 ביז 7

Dr. med.
Haltrecht

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה.,
נעהמט אן פון 8—9.30 פריה פון 1—2 נאכמיטאג און פון 6 ביז 9 אוונד.
זונטאג פון 9 ביז 1 בייטאג.
פיעטריקאווער 10
טעל. 245-21.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען.

Lekarz-dentysta
Z. BIELAKOWSKA

powróciła.
Kilińskiego 113, róg Nawrot.
winda — telefon 148-27
od g. 10 — 1 i od 4—7.

LEKARZ-DENTYSTA
S. LIBERMAN-HONIGSZTOK

ציגעל-גאס 14 (פריהער 46)
קווער אפיצינע, 1. שט., טעל. 225-82
נעהמט אן פון 9—2 און פון 4—7 אוו.
צו ביליגע פרייזען.

DOKTOR
H. WOŁKOWSYKI

צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט אנאליזען, עלקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארק-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2 און פון 5—9 אווענד.
בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

DR. MED.
E. GUTMAN

קינדער-קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען אויף גדאנסקא 26, טעל. 173-00
נעמט אן 11-12 און 4—6

Dr. med.
URBACH

האט זיך איבערגעצויגען אויף פיעטריקאווער 8
טעלעפאן 148-89
ספעציאליסט פאר נערווען-קראנקהייטען.
נעמט אן פון 4 ביז 6 נאכמיטאג.

צאהן-ארצט
J. ROSIN-REICHOWA

נעמט אן אין דער לעטשניצע „POMOC"
אלעקסאנדראווסקא 1
מאנטאג, מיטוואך און פרייטאג פון 3—6 אווענד.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פעלט שוין אין דעם כוח און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל געמעכט הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר

דאקטאר בראכורעטינג בעוואוינען זיכער דעם שמערצען און געטהעהליכסטען ברוך. אויך פאר הוילקראנקע לייטונגען מיט הייל-נארמעטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פוס ספעציעלע אפאראטען אין די שיך. קינסטליכע געמאכטע פיס און הענד, געמאכטע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
טעלעפאנען פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונט.

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10, tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערציילען פון די קראנקע איז אונ-בעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזי-טעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בארענטש, פראפ. דר. י. מאן רישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין בעסטען דאנק דעם גרויסען ספעציאליסט ה' דיר. י. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) פאר בעפרייען מיך פון א זעהר געפעהרליכער ברוך-קראנקהייט, אויף וועל-כער כ'האב געליטען א סך יאהרען. ס'האט מיר געדראהט א גרויסע נעפאהר היינט אבער פיהל איך מיך פערזיכערט וועגען דעם אונגליק. אלס צייכען פון דער דאזיגער טיפער דאנקבארקייט דריק איך אויס מיין עפענטליכען דאנק

(—) K. Drelich,
ul. Napiórkowskiego Nr. 88.

צו די ה"ה גנבים!

מאנטאג, דעם 7-טען דעצעמבער האט מען מיר פון מיין וואוינונג פיעטריקאווער 36 ארויסגע'גנב'עט א פעלץ און וועלכען ס'איז געלע-גען א ביכעל, וואס האט פאר קיינעם קיין שום ווערט נישט.
ס'ווערט געבעטען געגען בעלוינונג אפצושי-קען דעם פעלץ מיט'ן ביכעל אויפ'ן דערמאהנטען אדרעס, אדער מ'קען זיך טעלעפאניש פערשטענדי-גען, וועל איך קומען דערנאך. דיסקרעציע געזיכערט.
דער טעלעפאן איז 128-43
צו טעלעפאנירען פון 10 – 2 און פון 4 – 6 נאכמ.

קליינע אנאנסען

1 זלאטי
פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

עס איז נויטיג
ס'ווערט געזוכט קוואליפיצירטע ארבייטער צו 12-ער שטריק-מאשינען. צו ערפאהרען אין אדמינ.

לאקאלען
א צימער מיט אלע בעקוועמליכקייטען, בע-זונדערער איינגאנג, צווייטער שטאק איבערצוגעבען. צו קלינגען טעל. 14200. 7444

בעקאנטמאכונג. איבערצוגעבען 2 שטובען מיט א קיך אויפ'ן ערשטען שטאק מיט בעקוועמליכקייט צו א ביליגען פרייז. צו ערפאהרען אין באר „וואורשאווסקי", נאוואמיעסקא 19 אין הויף 7448

Jeden pokój dla jednej lub 2-ch panienek do oddania. Pomorska 73, Fuks. Do obejrzania od 2–4 po poł.

פערשידענעס
א לעכער-מאשין, א קנאפלאך-מאשין זינגער'ס און א שנעל-נייהמאשין פאר טריקאטאזשען אלעס פאסט-ניי צו פערקויפען. צו ערפאהרען טעל. 142-00.

כ'זוך צו קויפען א מאטאר 1 פערדע-קראפט. אפערטען אונטער „מאטאר" אין אדמינ. 7445

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים; אויף דער פראווינץ 6–8 א חודש אין אויסלאנד – 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 " " " " " 60— " " " " 4
נאכ'ן טעקסט—12 " " " " " 18— " " " " 8
פאר א מילימעטער-שורה: איבער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.